

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Tupuna Kangas-Männistö

HEVOSMATKAILU JA HEVOSMATKAILUYRITYSTEN
HENKILÖSTÖN KOULUTUS JA KOULUTUSTARVE

Liiketalouden, matkailun ja viestinnän koulutusohjelma

Matkailun suuntautumisvaihtoehto

2007

HEVOSMATKAILU JA HEVOSMATKAILUYRITYSTEN HENKILÖSTÖN KOULUTUS JA KOULUTUSTARVE

Kangas-Männistö, Tupuna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma
Helmikuu 2007
Tuomi, Tero
UDK: 338.482,37,798.2
Sivumäärä 48+8

Avainsanat: hevosmatkailu, vaellusratsastus,

Tämän opinnäytetyön aiheena oli tutkia hevosmatkailua tarjoavien yrittäjien ja heidän henkilökuntansa koulutusta ja koulutuksen tarvetta. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa eri koulutusalojen nimikkeitä ja niiden sisältöä.

Kysely lähetettiin 81 osoitteeseen, joista perille meni 70. Vastauksia saatiin takaisin 27 kappaletta.

Tutkielman teoreettisessa osuudessa selvitettiin matkailun- ja hevosmatkailun määritteet, kartoitettiin hevostalouden- ja matkailualan koulutuksia, jotka liittyvät hevosmatkailuun. Teoreettisessa osuudessa käsiteltiin myös kuluttajaviraston ohjeita ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi laatimia ohjeita.

Empiirisessä osiossa tutkittiin sähköisellä kyselykaavakkeella hevosmatkailualalla toimivien yrittäjien ja heidän henkilökuntansa koulutusta ja koulutuksen tarvetta. Tutkittiin myös onko olemassa olevalla alan koulutuksella merkitystä päivittäisessä työssä.

Tutkimuksen tuloksena todettiin, että lähes kaikilla alalla toimivilla oli ainakin hevosalan peruskoulutus ja koulutuksesta on hyötyä jokapäiväisessä työssä, niin yrittäjien kuin henkilökunnan keskuudessa. Kiinnostus täydennyskoulutukseen oli suuri ja suurin osa aikoikin kouluttautua vuoden sisällä. Ratsastuksen opetus, turvallisuuskoulutus ja henkilöstöhallinto kiinnostivat täydennyskoulutuksena eniten. Etäopiskelu osoittautui suosituimmaksi opiskelumuodoksi. Vastanneista suurin osa haluaisi opiskella Ypäjän Hevosopistossa. Suurin osa vastaajista seurasi säännöllisesti koulutustarjontaa, useimmiten Internetistä. Parhaimpana viestintäkanavana pidettiin sähköpostia. Suurin osa vastanneista yrittäjistä oli toiminut alalla jo yli kuusi vuotta.

EQUESTRIAN TOURISM, EDUCATIONAL BACKGROUND AND NEEDS FOR FURTHER EDUCATION OF THE PERSONNEL IN COMPANIES IN THE BRANCH

Kangas-Männistö, Tupuna
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Travel and Tourism
February 2007
Tuomi, Tero
UDK: 338.482,37,798.2
Number of pages: 48+8

Key words: horse tourism, horse trek riding,

The purpose of this thesis was to find out the educational background as well as the need for further professional education of entrepreneurs, and their personnel in horse tourism branch. Additionally, the target was to map relevant education possibilities in various schools.

In the theoretical part of the study the horse tourism was defined. The educational possibilities, relevant to horse tourism, were mapped in schools for equestrian, agricultural and tourism. In this part also the instructions of the consumer protection officials concerning the safety of the equestrian services was studied.

In the empirical part of the study, the existing education and the need for further education of the entrepreneurs and their personnel was studied with the help of an electronic survey. Also the relevance of the education in daily work was surveyed.

As a result of the study, it can be stated, that almost all respondents had at least a basic equestrian education. Furthermore, the education was clearly seen as useful in daily work. These findings were valid for the entrepreneurs as well as for their personnel. The interest towards further education was rather high. Most of the respondents also had plans for participating in some kind of education within the next 12 months. Most interesting areas of further education were teaching riding, safety training aid and personnel management. Favoured mode of education would be training at home. The Ypäjä equine school was clearly the favoured school. Most of the respondents follow education possibilities regularly, most often in internet. The best way of getting information about possibilities would be e-mail. The majority of the respondents have been working in the branch over six years.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT	5
2.1 Työn tavoitteet ja rajausta.....	5
2.2 Tutkimusongelmat ja hyödynsaajat	5
3 HEVOSMATKAILU	6
3.1 Matkailun käsitteet ja hevosmatkailun määrittely	6
3.2 Hevosmatkailu ja sen kehittyminen.....	8
3.3 Vaellusratsastuksen kehittäminen.....	9
3.4 Hevosmatkailuyritysten tuotetarjonta	12
4 HEVOSMATKAILUN LAATULUOKITUKSIA.....	13
4.1 Suomen Ratsastajainliiton jäsentallit.....	13
4.2 FinnHorse Tours-tuotemerkki	13
4.3 Maakuntien Parhaat	14
4.4 Hevosmatkailun laatutonni	14
5 KULUTTAJAVIRASTON OHJEET RATSASTUSPALVELUJEN TURVALLISUUDEN EDISTÄMISEKSI	15
5.1 Ohjeiden tarkoitus.....	15
5.2 Soveltamisala	16
5.3 Ratsastuspalveluiden turvallisuudelle asetettavat yleiset vaatimukset	17
5.4 Markkinointi ja asiakkaalle toimitettavat ennakkotiedot.....	18
5.5 Ratsastuspalvelun hevoset ja niiden soveltuvuus	19
5.6 Elintarviketurvallisuus	20
5.7 Ilmoitukset	21
5.8 Vakuutukset	21
5.9 Henkilökunnalle asetettavat minimivaatimukset	22
5.10 Ryhmäkokosuosituksia	22
6 HEVOSMATKAILUN AMMATTITAITO, OSAAMINEN JA KOULUTUS	25
6.1 Hevosmatkailun ammattitaito ja osaaminen	25
6.2 Hevosmatkailualan koulutus.....	25
6.3 Hevosalan tutkinnot	26
6.3.1 Ratsastuksenopettajan ammattitutkinto	27
6.3.2 Ratsastuksen ohjaaminen.....	29
6.3.3 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, agrologi.....	31
6.4 Matkailualan tutkinnot.....	31
6.4.1 Matkailualan perustutkinto	32
6.4.2 Eurooppalainen yhteistyö	34
7 TUTKIMUSMENETELMÄT	36
8 TULOSTEN ANALYSOINTI	37
9 TULOSTEN LUETETTAVUUDEN TARKASTELU.....	44
9.1 Reliabiliteetti.....	44
9.2 Validiteetti	45
10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	46
11 POHDINTAA	48
LÄHTEET.....	49
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Hevoset ovat pienestä pitäen kuuluneet elämäni. Olen opiskellut ja tehnyt työtä niiden parissa. Minulla on kolme tutkintoa hevososalta. Olen suorittamassa neljättä hevosalan tutkintoa samaan aikaan tämän tutkinnon kanssa.

Miettiessäni opinnäytetyöni aihetta tuntui loogiselta yhdistää nämä kaksi aluetta. Olin yhteydessä Suomen Ratsastajainliiton Marian Kiviseen. Tiedustelin mahdollisuutta tehdä yhteistyötä asian tiimoilta. Ratsastajainliitosta tuli näin minun toimeksiantajani. Kivinen kertoi, mitä on jo tutkittu ja mikä olisi sopiva tutkimuksen kohde. Näin päädyimme aiheeseeni. Opinnäytetyössäni selvitän hevosmatkailua tarjoavien yritysten yrittäjien ja henkilökunnan koulutusta ja sen tarvetta. Mielestäni kyseinen aihe on ajankohtainen, koska hevosmatkailu elää nousukautta ja alalle on tulossa yrittäjiä lisää koko ajan. Olisi kaikkien etu, jos alalle saataisiin yhtenäiset ohjeet ja minimivaatimukset koulutuksen suhteen alalle aikoville tai siellä jo työskenteleville.

Kyky lukea hevosta ja taito ennakoita ja minimoida mahdolliset vaaratilanteet kehittyvät koulutuksen ja kokemuksen myötä. Jos alalle saataisiin pakolliset minimivaatimukset henkilöille, jotka tarjoavat hevospalveluita ja jokaisen yrittäjän olisi pystyttävä osoittamaan osaamisensa ja tietämyksensä alalta, olisi asiakkaiden turvallisuus jo jossain mittakaavassa taattu. Peruslähtökohdat olisivat kunnossa.

2 TYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT

2.1 Työn tavoitteet ja rajaus

Päätavoite työssäni on selvittää hevosmatkailua tarjoavien yrittäjien ja heidän henkilökuntansa koulutustasoa ja tarvetta. Alatavoitteena on selvittää, mitä toiveita ja vaatimuksia jo olemassa olevat eri viranomaistahot vaativat, jos yrittäjä haluaisi hankkia jonkin laatua mittaavan nimikkeen.

Olen rajannut tämän opinnäytetyön käsittelemällä hevosmatkailua vain yrittäjien ja heidän henkilökuntansa osaamisen ja sen tarpeen kartoittamiseen. Vaikka asiakkaiden tarpeet ja odotukset ovat suurin tekijä palvelua suunniteltaessa ja toteutettaessa, en liittänyt asiakaskyselyä tähän työhön, koska työn laajuus olisi kasvanut liian suureksi.

Suomessa on noin sata vaellusratsastusta tarjoavaa yritystä. Jokainen voi perustaa vaellusratsastusta tarjoavan yrityksen. Kuluttajavirasto on julkaissut ohjeiston vaelluksien järjestäjille, mutta varsinaista kaiken kattavaa valvontaa ei suoriteta. Suuntaa-antavana neuvontaelimenä toimii Suomen Ratsastajainliiton vaellusjaos, joka parhaillaan tekee töitä valtakunnallisen vaellustallien tapaohjeistuksen parissa. Sen tarkoituksena on luoda yhtenäinen ohjeisto Suomen Ratsastajainliitto Ry:n (SRL) alaisille ja vaellustoimintaa tarjoaville talliyrityksille niin hevosten, vaellusten vetäjien kuin reittienkin suhteen (Hemmi 2005, 341–342.) Kuluttajavirasto on luonut ohjeet ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004).

2.2 Tutkimusongelmat ja hyödynsaajat

Tutkimusongelmani tässä opinnäytetyössä on tarkastella koulutuksen merkitystä ja soveltuvuutta hevosmatkailualalle. Tarkastelen työssäni myös jatkokoulutuksen tarvetta. Tämän työn tuloksista tulevat hyötymään niin

kouluttajat, koulutuksen järjestäjät, hevosmatkailua jo tarjoavat yrittäjät, hevosmatkailu alalle aikovat yrittäjät kuin myös asiakkaat.

3 HEVOSMATKAILU

3.1 Matkailun käsitteet ja hevosmatkailun määrittely

Matkailutuote on palvelutuote. Grönroosin mukaan palvelutuote on aineeton ja abstrakti, ainutlaatuinen ja ainutkertainen teko tai prosessi. Palvelu tuotetaan ja kulutetaan samanaikaisesti ja asiakas osallistuu yleensä itse ainakin jossain määrin palvelun tuottamisprosessiin (Grönroos 1998, 53–55.)

Matkailun ohjelmapalvelu on matkailutuotteeseen liittyvä aktiviteetti, joka muodostaa matkan toiminnallisen osan. Ohjelmapalvelu voi olla matkan valintaan vaikuttava vetovoimatekijä tai matkan viihtyvyyttä lisäävä tekijä. Ohjelmapalvelut ovat asiakaslähtöisiä, luontoon, kulttuuriin, viihteeseen, liikuntaan tai terveyteen pohjautuvia matkailupalveluja (Verhelä & Lackman 2003, 16–18.)

Aktiviteettimatka sisältää fyysisen aktiviteetin harjoittamisen. Aktiviteetti on olennainen osa lomaa ja päämatkustusmotiivina onkin yleensä yhden tai useamman aktiviteetin harrastaminen loman aikana. Aktiviteettimatkailu ei aina tarkoita himourheilua, vaan myös leppoisaa liikkumista ja ympäröivään luontoon tutustumista (Räsänen & Saari 2004, 3 & 9-11.)

”Matkailun ohjelmapalveluiden normiston (MoNo) mukaan ratsastus on kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena luontoon tai rakennettuun ympäristöön tukeutuvaa ja vastuullisesti järjestettyä ohjelmapalvelua, jota voidaan järjestää ympärivuotisesti. Toiminta tapahtuu ohjattuna luvallisella alueella, asianmukaisin varustein ja turvallisuusnäkökohdat tulee ottaa huomioon.

Useimmiten onnistunut vaellusratsastus edellyttää ammattitaitoista vetäjää. Hänen taitoihinsa kuuluvat mm. lajituntemus, hevosmiestaito, opastus, ensiapu, kengitys, ruoanlaitto, erätaidot, lauluääni ja sosiaaliset taidot” (Hemmi 2005, 339.) Hevosten tulee myös olla tehtävään koulutettuja. Vetäjän tulee pystyä toimimaan tarvittaessa ennalta arvaamattomissa tilanteissa hätäntymättä ja tilanne halliten. Koskaan ei voi tietää, mitä tapahtuu, kun mukana on eläviä eläimiä ja erilaisia ihmisiä.

Hevosmatkailu on matkailuaktiviteettia, jossa hevosella on matkan onnistumisen kannalta merkittävä rooli. Se voi olla vaellusratsastusta satulassa istuen kuin myös reki- tai kärryajelua. Hevosmatkailu on elämysmatkailua. Se voi olla myös maaseutumatkailua, luontomatkailua, sekä aktiviteettimatkailua. Asiakkaat hakevat hevosmatkailulla elämyksiä. Toiminta tapahtuu useimmiten luonnossa ja se sisältää fyysisen osallistumisen tapahtumaan (Martin-Päivä, 2006.)

”Ratsastusmatka on elämysmatka, joka koostuu mm. seuraavista osatekijöistä: ratsastus (kaksi-kuusi tuntia päivässä, ei kuitenkaan joka päivä), reitit (vaihtelevuus, turvallisuus, mielekkyys, historia, kulttuuri, luonto, kylät, kartanot), opastus (ratsastuksen opastus, paikallistuntemus, seuramies, huoltaja), hevoset (rotu, toimivuus, kunto, hoito), varusteet (käytettävät satulat – vaellus-, lännen- vai englantilainen satula, henkilökohtaiset varusteet vai talon varusteet), majoitus (telta, mökki, majatalo, hotellit), ateriat ja juomat, muut oheispalvelut (esim. muut aktiviteetit, tutustumisretket alueen nähtävyyksiin; loma ei pelkkää ratsastusta), asiakkaan kohtelu, matkustus (yhteydet, kuljetukset, varusteiden kuljetus) ja Suomessa suomenhevonen (ainakin kansainvälisille asiakkaille)” (Martin-Päivä, 2006.)

”Maastoratsastus, vaellusratsastus ja retkiratsastus ovat termejä, joiden käyttö vaihtelee yrityksestä ja käyttäjästä toiseen. Hevosten Maaseutu 2-hankkeen aikana kootussa hevosmatkailumateriaalissa määriteltiin maastoratsastus ja vaellusratsastus seuraavasti:” ”Maastoratsastus on ratsastusta hiekkateillä, metsäpoluilla tai hevosreiteillä; tarkoituksena liikkua vaihtelevassa maastossa eri askellajeissa. Ratsastuksen kesto on joitakin tunteja, ja se voi sisältää myös

kahvi- tai ruokatauon. Vaellusratsastus on maastoratsastusta ennalta suunniteltua reittiä pitkin. Kesto on joitakin päiviä, sisältävät ruokailut ja majoituksen matkan varrella” (Martin-Päivä, 2006.)

Yllämainituiden käsitteiden yhtenäistäminen on herättänyt keskustelua. Toiset ovat sitä mieltä, että käsitteet pitäisi yhtenäistää, toiset ovat sitä vastaan. Osa kokee vaellusratsastuksen houkuttelevampana terminä kuin maastoratsastuksen. Tärkeää on, että myydäänpä toiminta millä nimikkeellä hyvänsä, on asiakkaalla oltava käsitys siitä, mihin hän on osallistumassa (Martin-Päivä, 2006.)

Voidaksemme markkinoida hevosmatkailua kotimaassa ja ulkomailla, tulisi koulutuksen ja luokitusten mukana kehittää yhtenäinen termistö alan eri tuotteille. Yhtenäisen termistön avulla alaa selvennettäisiin myös niille, joilla ei ole alasta aikaisempaa kokemusta tai tietämystä.

3.2 Hevosmatkailu ja sen kehittyminen

”Hevosmatkailu on uusi toimiala. Kaupallinen vaellusratsastustoiminta on alkanut 1970-luvulla. Kysynnän ja tarjonnan nopea kasvu alkoi vasta 1990-luvulla ja yritystoiminta kasvaa jatkuvasti”. Suurin osa yrityksistä on kuitenkin perustettu vasta 2000-luvulla (Martin-Päivä, 2006.)

Hevosmatkailu on kasvussa ja alan tulevaisuus näyttää hyvältä. Suomessa on valttikortteja, joita voimme hyödyntää myös kansainvälisessä kilpailussa. Suomi on vielä turvallinen maa ja meillä on tarjota puhdasta luontoa sekä tilaa liikkua. ”Menestyvä hevosmatkailuyritys rakentuu rakkaudesta hevoseen, asiakkaaseen ja halusta välittää elämyksiä asiakkaalle. Tärkeää on tehdä asioita sydämellä” sanoo Hevoskievarin omistaja Miika Åfelt Hevosten Maaseutu 2-hankkeen seminaarissa Messilässä (Johanna Talasterä, 2005.)

Suomen Vaellustallien Liitto ry (SUOVA) perustettiin 2004 vaellusratsastusyrittäjien toimesta lisäämään vaellustallien välistä yhteistyötä.

SUOVA:n tarkoituksena on myös toimia vaellusratsastus- ja hevosmatkailuyrityksen edunvalvontajärjestönä ja auttaa jäsenistöään kehittämään ja markkinoimaan tuotteitaan. Suomen vaellustallien liiton jäseniksi hyväksytään hevos- ja ratsastusvaelluksia järjestävät yritykset sekä henkilöjäsenet, jotka aikovat ryhtyä alan yrittäjiksi, että sopivat sidosryhmät, kuten alueellisia yritysten yhteenliittymät tai hevosalan projektit. Jäsentalleja on tällä hetkellä 19 kappaletta (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

Hevosmatkailu on erikoistunut hevosten käyttöön matkailutuotteena. Hevonen kuuluu tavalla tai toisella oleellisesti matkaan. Vaellusratsastuksen kysyntä kasvaa voimakkaasti. Erityisesti voimakkaasti kasvava aikuisratsastusjoukko on löytänyt vaellusratsastuksesta rennon ja mukavan tavan liikkua luonnossa. Perinteisestä ratsastuskoulutoiminnasta hevosmatkailu eroaa palvelutarjontansa puolesta. Ratsastuspalveluiden lisäksi yritykset tarjoavat asiakkailleen usein majoitus- ja ruokailupalveluja. Erilaiset ohjelmapalvelut kuuluvat useimmiten myös tarjontaan. (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

Yhteistyökumppanien ja -verkostojen merkitys hevosmatkailuyrittäjille on merkittävä. Yhteistyökumppanien myötä yrittäjät pystyvät tarjoamaan entistä monipuolisempia tuotteita ja palveluita. SUOVA:n tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat mm. SRL, Matkailun edistämiskeskus (MEK). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää vaellusratsastusyrittäjien toimeentulon edellytyksiä. Yhdistys järjestää yhteisiä koulutus-, konsultointi-, markkinointitilaisuuksia. Jäsenistölle tarjotaan myös kehittämis- ja virkistystoimintaa. Yhdistyksen toimintasuunnitelmassa on myös vaellusratsastuksen laatujärjestelmän kehittäminen sekä SUOVAN:n vaellusluokituksen luominen (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

3.3 Vaellusratsastuksen kehittäminen

Vaellusratsastuksen kehittäminen ja palvelun yleistyminen sekä laadun paraneminen ja monipuolistaminen on varmin keino saada uusia harrastajia ratsastuksen piiriin. Tärkeänä haasteena on pohtia vaellus- ja retkeilyratsastuksen tulevaisuuden suuntaviivoja kansallisella ja sitä laajemmalla tasolla. Tärkeitä tavoitteita ovat vaellusratsastusohjaajien ja alan yrittäjien koulutuksen suunnittelu ja käynnistäminen, turvallisuuspuolen ohjeistus sekä alan laatuluokituksen luominen. Yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön sekä hevosalan reittihankkeiden kanssa on tarkoitus aikaansaada sekä kansainvälistä että kotimaista turismia palveleva reittiverkosto (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

Rautalammissa käynnistettiin 1.12.2004 vaellusratsastuksen kehittämisprojekti II. Hanke on EU-osarahoitteinen Itä-Suomen tavoite 1 ohjelman mukainen maaseudun kehittämishanke. Hankkeen tarkoituksena on edistää vaellusratsastukseen liittyvää yritystoimintaa ja matkailun kehittymistä. Hanketta hallinnoi Rautalammin kunta ja se toteutetaan vuosina 2004 – 2006. Hankkeen tavoitteena on kerätä, tuottaa ja jakaa tietoa hevosmatkailun vaellusratsastuksen kehittämisen tueksi. Kehittää matkailua ja lisätä suuren yleisön tietoisuutta vaellusratsastuksen mahdollisuuksista. Hanke tekee yhteistyötä maakunnassa toimivien matkailuyrittäjien kanssa. Tavoitteena on luoda toimiva yhteistyöverkosto matkailuyrittäjien ja vaellus- ja virkistysratsastusta tarjoavien yritysten välille, jotta pystyttäisiin tarjoamaan monipuolisempia tuotteita ja palveluita matkailijoille. Tavoitteena on myös kerätä tietoa Suomesta ja ulkomailta ja jalostaa se kotimaan tarpeita vastaavaksi. Hanke kerää tietopankkinsa vaellusratsastustietoutta sekä vaellusratsastajien, että vaellusyrittäjien tarpeisiin. Tietopankin sisältö on tulevaisuudessa kaikkien saatavilla Internetin ja Rautalammin kirjaston välityksellä (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

Hankkeessa tullaan järjestämään erilaisia koulutuspäiviä matkailu- ja vaellusratsastusyriyten toimintaan liittyen. Projektin tavoitteena on nostaa vaellusratsastukseen liittyvän koulutuksen tasoa yhteistyössä oppilaitosten, hevosmatkailuyrittäjien ja muiden tahojen kanssa. Hanke toimii yhteistyössä

mm. SUOVA:n kanssa (www.vaellustallit.fi [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005].)

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) dosentti Markku Saastamoinen sanoo puheenvuorossaan Hevosalan haasteet-seminaarissa, joka pidettiin Kuopiossa 20.5.2005 ja Turussa 24.5.2005, ”että hevosalalle saadaan kilpailukykyä ennen kaikkea lisäämällä osaamista. Kilpailukyvyn keskeisiä osatekijöitä hevostaloudessa ovat hevosjalostuksen taso, toiminnan laatu, taloudelliset edellytykset, ammattitaitoiset yrittäjät ja työvoima, hevosten hyvinvointi ja ympäristön huomioon ottaminen toiminnassa. Verkottuminen ja yhteistyö parantavat alan sisäistä kilpailukykyä. Yritysten parantuneesta kilpailukyvästä hyötyy viime kädessä palveluiden käyttäjä” (www.hevosyrittaja.fi [verkkodokumentti] [viitattu 10.1.2006].)

Saastamoinen sanoo myös, ”että asiakkaiden ja harrastajien sekä muun yhteiskunnan tietoisuus ja huoli ympäristön ja sen hyvinvoinnista kasvaa koko ajan. Hyvin hoidettu toimintaympäristö ja standardien luominen ovat paitsi yritysten välinen kilpailutekijä niin myös koko alan positiivista imagoa ja kilpailukykyä parantava asia” (www.hevosyrittaja.fi [verkkodokumentti] [viitattu 10.1.2006].)

Saastamoinen toteaa puheenvuorossaan myös, ”että tärkeimpiä toimintaedellytyksiä kaikilla aloilla voidaan parantaa koulutuksella ja neuvonnalla sekä tuotekehityksellä. Kun yliopisto- ja alemman asteen koulutuksen tarpeisiin tuotetaan ajantasaista tietoa, mahdollistetaan hyvin koulutettujen osaajien saaminen alalle” (www.hevosyrittaja.fi [verkkodokumentti] [viitattu 10.1.2006].)

Samassa Hevosalan haasteet-seminaarissa projektipäällikkö Sirpa Pussinen Laura-ammattikorkeakoulusta toteaa, ”että hevosharrastuksen kasvun myötä on uusia yrityksiä syntynyt alalle ja palvelutarjonta monipuolistunut. Hevosmatkailu- ja elämyspalvelut ovat kasvava osa hevosalan yrittäjyyttä. Pussinen toteaa puheenvuorossaan, että hevosiin kohdistuvan ammattiosaamisen tueksi yrittäjä tarvitsee monipuolisia taitoja yritystalouden

hallintaan. Yrittäjältä vaadittavia ominaisuuksia ovat päätöksenteko- ja riskien hallintakyky, talousasioiden osaaminen sekä asiakaslähtöinen toiminta. Pussinen toteaa myös, että ammattitaidon ylläpitämiseen ja tiedonkulkuun on panostettu hevosalan ja maaseutuneuvonnan organisaatioiden välisellä yhteistyöllä ja useilla hevosalan hankkeilla. Pussisen mielestä osaamisen kehittämiseen vaikutetaan alan sisäisellä tiedottamisella, perus- ja jatkokoulutuksella sekä hevosalan erityispiirteitä osaavalla neuvonnalla. Yrittäjä tarvitsee jatkuvasti tietoa ajankohtaisista asioista, kuten omaa toimintaa koskevista lainsäädännön muutoksista. Pussisen mielestä osaamisella on vaikutusta yrityksen kannattavuuteen ja koko alan imagoon” (www.hevosyrittaja.fi [verkkodokumentti] [viitattu 10.1.2006].)

3.4 Hevosmatkailuyritysten tuotetarjonta

Hevosmatkailua tarjoavien yritysten tuotetarjonta on kaiken kaikkiaan varsin laajaa. Suurin osa yrityksistä ilmoittaa tuotetarjontansa hyvin monipuolisena – kaikkea kaikille. Osa yrityksistä ei edellytä aikaisempaa ratsastuskokemusta ennen toimintaan osallistumista. Yleisimpiä ovat muutaman tunnin kestoiset ratsastukset. Vain muutamalla yrityksellä on tarjota todella pitkiä vaelluksia. Yritykset, jotka markkinoivat tuotteitaan myös ulkomailla, tarjoavat pitkiä vaelluksia (Martin-Päivä, 2006.)

Yleisin tuote on yhdestä kolmeen tuntiin kestävä maastoretki. Suosittu ja yleisesti tarjottu tuote on myös puolipäiväretki, joka kestää neljästä kuuteen tuntiin.. Useat yrittäjät tarjoavat myös kokopäiväretkiä, joiden kesto on seitsemästä kahteentoista tuntiin eikä sisällä yöpymistä. Tarjonta painottuu Etelä-Suomeen. Lapissa ja Itä-Suomessa tehdään kokopäiväretkiä ja etelässä pääasiassa lyhyitä retkiä (Martin-Päivä, 2006.)

Lähes kaikkiin retkiin sisältyy joko kahvitauko tai ruokailu luonnossa. Lyhyisiin retkiin sisältyy useimmiten pullakahvit tai kevyt retkilounas, pidempiin retkiin sisältyy luonnollisesti huomattavasti kattavammat ateriapalvelut. Kokopäiväretkeen kuuluu yleensä lounas, päivällinen ja

pullakahvit. Yön yli vaelluksilla on yleensä täysihoito, sisältäen myös majoituksen. Osa yrityksistä järjestää vaelluksia omin eväin (Martin-Päivä, 2006.)

Monet vaellusyrittäjät tarjoavat myös majoituspalveluja. Majoitus sisältyy pitkiin vaelluksiin ja majoituspalvelut. Majoitus tapahtuu yleensä maaseutumatkailutiloilla (maatila- tai mökki-majoitus). Erämaavaelluksilla yövytään yleensä teltoissa tai kodassa (Martin-Päivä, 2006.)

4 HEVOSMATKAILUN LAATULUOKITUKSIA

4.1 Suomen Ratsastajainliiton jäsentallit

Ratsastajain jäsenyys on osoitus laadusta. SRL asettaa jäsentalleilleen perusvaatimuksia ja valvoo hyväksytyjen ratsastuskoulujen ja harrastetallien toimintaa. Hyväksytyllä tallilla tulee olla koulutettu henkilökunta, sopivat opetushevoseet sekä turvalliset puitteet ratsastamiselle ja harrastamiselle. Kypärän käyttö on pakollista ja hevosia ei vuokrata ilman valvontaa. Ratsastustunnin hintaan sisältyy ammattitaitoisen opettajan palvelut, puitteet sekä koulutettu opetushevonen. Yleensä myös kypärän voi lainata tallilta. Maassamme toimii yli 160 ratsastuskoulua, yli 40 harrastetallia ja seitsemän yksityistallia, jotka ovat Suomen Ratsastajainliiton hyväksymiä ja valvomia. Hyväksytty talli voi käyttää mainonnassaan SRL:n hyväksymä ja valvoma tunnuksia (www.ratsastus.fi [verkkodokumentti][viitattu 10.1.2007].)

4.2 FinnHorse Tours-tuotemerkki

FinnHorse Tours on Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy:n omistama laatuluokiteltujen suomenhevosvaellusten tuotemerkki. Se on tarkoitettu

suomenhevosvaellusyrittäjien, vaellusten vetäjien sekä majoitus- ja ruokapalveluiden tarjoajien muodostaman koko maan kattavan yrittäjäverkoston käyttöön markkinointi- ja laatumerkkinä. FinnHorse Tours-merkin ja -nimen käyttöoikeus voidaan myöntää yrityksille ja yrittäjäverkoille, jotka täyttävät laatukriteerit. (Liite 1) Merkin käyttöoikeuden myöntää Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy kolmeksi vuodeksi kerrallaan (www.finnhorsetours.fi [verkkodokumentti][viitattu 3.10.2006].)

4.3 Maakuntien Parhaat

Maakuntien Parhaat on valtakunnallinen pienyritysten laatumerkki. ProAgria Maaseutukeskusten liitto myöntää sen hakemuksesta osaaville elintarvike-, käsityö- ja maaseutumatkailuyrittäjille. Maakuntien Parhaat on vaativin kotimaisuusmerkki. Se edellyttää korkeaa kotimaisuusastetta ja lisäksi hyväksytyä laatujärjestelmää. Tuotteet ja palvelut hyväksytetään asiantuntijaraadeissa. Ne arvioidaan vähintään joka kolmas vuosi. Käyttöoikeutta voivat hakea pienyritykset, jotka tällä alalla edustavat maaseutumatkailu- ja palveluyrityksiä (www.maakuntienparhaat.fi [verkkodokumentti][viitattu 3.10.2006].)

4.4 Hevosmatkailun laatutonni

Laatutonni on matkailualalle räätälöity, käytännönläheinen laatuohjelma, joka pohjautuu kansainvälisiin laatupalkintokriteereihin. Laatutonni-ohjelma sisältää yritykselle, sen koosta riippumattoman laatuvalmennuksen sekä jatkuvan seurannan välineen. Laatuvalmennus on käytännönläheistä koulutusta, jossa yritys saa useita tehokkaita laadun työkaluja ja oppii itsenäisesti tuotteiden, palvelujen ja toiminnan laatua. Laatu-verkko on matkailualan tunnuslukuvertailujärjestelmä, josta yritys saa ajantasaiset vertailutiedot asiakas- ja henkilöstötyytyväisyydestä sekä toimialan tunnusluvuista. Vaellusratsastuksen kehittämisprojekti 2 kerää alkukevään 2006 aikana demoryhmää kehityshaluisista hevosmatkailuyrityksistä hevosmatkailun laatutonni koulutukseen (www.vaellusratsastus.fi.)

”Vaellusratsastushankkeen puitteissa emme saaneet hevosmatkailun laatutonnikoulutusta käynnistymään vähäisen kiinnostuksen vuoksi. Tiedän kuitenkin muutamia hevosyrityksiä, jotka ovat omia reittejään hankkineet tuon laatutonni laatumerkin” (Häyrinen [sähköpostiviesti] [viitattu 10.11.2006].)

Laatutonnikoulutuksen on läpikäynyt 500 suomalaista matkailualan yritystä. Niistä vain yhdeksän on ratsastuspalveluja tarjoavaa yritystä (www.mek.fi [verkkodokumentti] [viitattu 21.4.2006]).

5 KULUTTAJAVIRASTON OHJEET RATSASTUSPALVELUJEN TURVALLISUUDEN EDISTÄMISEKSI

Kuluttajavirasto antaa ohjeet ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Ohjeet perustuvat kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun lakiin (75/2004). Nämä ohjeet ovat astuneet voimaan kahdeksantena päivänä helmikuuta 2004. Hevosopisto Oy, Lastensuojelun Keskusliitto, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliitto ja Tapiola-ryhmä pyrkivät myötävaikuttamaan siihen, että näitä ohjeita noudatetaan (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

5.1 Ohjeiden tarkoitus

”Ohjeiden tarkoituksena on kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain perusteella määrittää ratsastuspalveluiden

turvallisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, lisätä ratsastuspalveluiden turvallisuutta ja tehostaa tuoteturvallisuuslainsäädännön mukaista turvallisuuden valvontaa sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja tapaturmia. Kuluttajavirasto on laatinut nämä ohjeet yhteistyössä Espoon terveydensuojelun, Hevosopisto Oy:n, Itä-Suomen lääninhallituksen, Lastensuojelun Keskusliiton, Suomen Hippos ry:n, Suomen Ratsastajainliitto ry:n, Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliiton, Tapiola-ryhmän ja elinkeinonharjoittajien edustajien kanssa” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 1.)

5.2 Soveltamisala

”Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta koskee elinkeinonharjoittajan kuluttajille elinkeinotoimintansa yhteydessä tarjoamia palveluja ja muita palvelun tarjoajia, jotka luovuttavat muussa kuin elinkeinotoiminnassa palveluita kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Laki ei koske yleishyödyllistä yhdistystä siltä osin kuin se tarjoaa palveluita jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 4.)

”Ohjeita sovelletaan ratsastuspalveluiden ja niihin rinnastettavien palveluiden turvallisuuden määrittämiseen tuoteturvallisuuslainsäädännön soveltamisalalla. Ohjeita ei sovelleta kilpaileviin ratsukoihin, mutta niitä sovelletaan kilpailujen katsomon ja katsojien turvallisuuden varmistamiseen sekä kilpailutapahtumissa myytäviin ja jaettaviin tavaroihin sekä muihin tarjottaviin palveluihin (esim. talutusratsastus, kärryajelu)” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 4.)

”Ohjeen soveltamisalaan kuuluvat esimerkiksi kentällä, maastossa ja muissa ympäristöissä tapahtuva ratsastaminen, ratsastuskoulut, poniravikoulut, ravileirit, tallitoiminta, erilaiset tapahtumat, henkilöille tarjottavat hevoskuljetukset ja muut ratsastuspalvelut sekä muu tuoteturvallisuuslainsäädännön mukainen hevosiin liittyvä toiminta. Ohjeita

sovelletaan myös karsinapaikkojen vuokraukseen rakennusten ja rakenteiden sekä vuokraajien ohjeistuksen osalta” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 4.)

5.3 Ratsastuspalveluiden turvallisuudelle asetettavat yleiset vaatimukset

”Ratsastuspalvelu tai siihen osallistuminen ei saa olla kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain kuudennessa pykälässä tarkoitettulla tavalla vaarallista palveluun osallistuvan kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Ratsastuspalvelu ei saa myöskään aiheuttaa vaaraa tai haittaa sen vaikutuspiirissä oleville muille henkilöille esim. katsojille tai ohikulkijoille. Palvelusta tulee antaa Valtioneuvoston asetuksen mukaiset tiedot. Työntekijöiden (työsuhteinen henkilökunta, vapaaehtoistyö ja alle 18-vuotiaat) turvallisuus tulee huomioida työturvallisuuslain (738/2002) edellyttämällä tavalla. Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain kolmannen pykälän mukaisesti toiminnanharjoittaja vastaa ratsastuspalvelun turvallisuudesta koko palvelun ajan (esim. tallialue, koko reitti, koko leiritoiminta)” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6.)

”Ratsastuspalvelun on oltava kulloinkin osallistujaryhmä ja osallistujien lukumäärä sekä olosuhteet huomioon ottaen riittävän turvallista. Toiminnanharjoittajan on etukäteen määritettävä ratsastuspalveluun yhtäaikaaisesti osallistuvien asiakkaiden enimmäismäärä eri toiminnoissa (esim. kenttä, maneesi, maasto, leiri, vaellus) ja eri ryhmien (aloittelijat, lapset, erityisryhmät) osalta. Toiminnanharjoittajan on myös etukäteen määritettävä turvallisuuden kannalta tarpeelliset ikä-, taito- tai muut vaatimukset ja rajoitukset. Ratsastuspalveluun osallistuvien asiakkaiden yhtäaikainen enimmäismäärä sekä mahdolliset rajoitukset on merkittävä turvallisuusasiakirjaan” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6.)

”Ratsastuspalveluille tulee tarvittaessa asettaa olosuhterajat. Jos toiminta ei ole turvallista, ei palvelua tule suorittaa. Toiminnanharjoittajalla tulee olla selkeät toimintaohjeet, miten toimitaan, jos olosuhteet muuttuvat toiminnan

aikana (esim. kova ukkonen). Toimintaohjeet olosuhteiden muuttuessa tulee merkitä turvallisuusasiakirjaan ja niiden tulee olla koko ajan henkilökunnan tiedossa” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6.)

5.4 Markkinointi ja asiakkaalle toimitettavat ennakkotiedot

”Markkinoinnissa tulee noudattaa kuluttajansuojalain (38/1978) vaatimuksia. Markkinoinnin tulee sisältää kuluttajien terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot. Kuluttajansuojalain toisen luvun toisen pykälän mukaan markkinoinnissa ei saa antaa totuudenvastaista tai harhaanjohtavia tietoja. Markkinoinnissa ei myöskään saa jättää pois kuluttajan kannalta merkittäviä tietoja tai esittää tietoja epäselvästi (esim. siten, että kuluttajalle syntyy tavalla tai toisella väärä käsitys tarjotun palvelun sisällöstä tai sen hankkimiseen liittyvistä seikoista). Markkinointimateriaalin (esim. mainokset, esitteet) tulee kuvata realistisesti tarjottavia toimintoja ja palveluita. Markkinointimateriaalissa tulee kuvata, kenelle tapahtuma on tarkoitettu. Markkinoinnissa esitetyn kuvamateriaalin tulee olla todellisilta suorituspaikoilta. Kuvissa esiintyvillä henkilöillä tulee olla toimintaan tarkoitettut turvallisuusvarusteet” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6-7.)

”Kaikilla vaellus- ja maastoratsastuksille sekä ratsastusleireille osallistuville asiakkaille tulee toimittaa ennen toiminnan alkua kirjallista ennakkotietoa. Kirjallinen ennakkotieto tulee antaa yleisimmillä osallistujaryhmän kielillä niin, että asiakas ymmärtää turvallisuuden kannalta tarpeelliset seikat. Ennakkotiedot voidaan esittää myös markkinointimateriaalissa” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6-7.)

”Vaellus- ja maastoratsastuksille sekä ratsastusleireille osallistuville asiakkaille jaettavan ennakkotietojen tulisi sisältää mm.: kuvaus toiminnan luonteesta (esim. millaisessa toimintaympäristössä ratsastus tapahtuu) ja mahdollinen reittiselostus ja päiväohjelma, toiminnan ajallinen kesto, asiakkailta mahdollisesti vaadittava ennakko-osaaminen tai taitotaso ja mahdolliset rajoitukset esim. iän tai terveyden suhteen. Varusteet, jotka osallistujan täytyy itse ottaa mukaan sekä mahdolliset rajoitukset asiakkaiden

omien varusteiden käyttämiseen. Tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet ratsastuksen ja/tai leirin aikana, opastus tarvittavien turvallisuusvarusteiden asianmukaiseen käyttämiseen (esim. kypärän käyttöpakko), toimintaohjeet hätätilanteiden varalta, ohjeet keskeyttämisen varalta sekä mahdolliset muut turvallisuus- ja toimintaohjeet ratsastuksen ja/tai leirin jälkeen. Turvallisuudesta vastaava henkilö ja hänen varahenkilönsä sekä heidän yhteystietonsa. Toiminnasta vastaava henkilö ja hänen yhteystietonsa, jos eri kuin turvallisuudesta vastaava henkilö. Olosuhteet tai tilanteet, jotka voivat johtaa ratsastuksen/leirin peruuntumiseen tai välittömään keskeyttämiseen. Tietoa siitä, että päihteiden vaikutuksen alaisena ratsastukseen osallistuminen on kiellettyä. Asiakkaille tulee kertoa etukäteen, että asiakkaiden toimintakunto voidaan tarvittaessa tarkastaa ennen palveluun osallistumista. Asiakkaiden ennakkoilmoittautuminen ja asiakkailta etukäteen saatavat tiedot (esim. terveystietolomake, lapsen huoltajien yhteystiedot) helpottavat ratsastuspalvelun suunnittelua ja lisäävät asiakkaan turvallisuutta. Asiakkailta etukäteen saatavat tiedot kuten ratsastustaito, ikä, paino ja pituus helpottavat sopivan hevosen tai reitin valintaa tälle asiakkaalle. Asiakkaille tulee kertoa, jos heitä ei ole tapaturmavakuutettu toiminnanharjoittajan puolesta” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 6-7.)

5.5 Ratsastuspalvelun hevoset ja niiden soveltuvuus

”Asiakkaiden käyttöön luovutettavien hevosten tulee olla koulutettuja kyseiseen toimintaan. Hevosten tulee olla ihmisystävällisiä ja niiden tulee käyttäytyä mahdollisimman luotettavasti. Ratsastuspalveluissa käytettävien hevosten suositeltava alaikäraja on viisi vuotta. Jos joissakin palveluissa tai toiminnoissa käytetään vain tiettyjä hevosia, tai jos hevosilla on jotain rajoituksia (esim. ratsastajan painorajoitus), tulee nämä tiedot merkitä turvallisuusasiakirjaan” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 20.)

”Toiminnanharjoittajalla ja työntekijöillä tulee olla riittävä kokemus eläinten kanssa toimimiseen. Jos asiakas on kokematon toimimaan hevosten kanssa, tulee ohjaajan/kouluttajan valvoa jatkuvasti eläinten reaktioita mahdollisten

yllättävien tilanteiden varalta. Hevosten kuljetuksesta ja lastauksesta vastaa aina toiminnanharjoittaja. Lastauksen aikana tulee sivullisten olla riittävän etäällä lastaustilanteesta. Toiminnan tulee täyttää eläinsuojelulain ja -asetuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön päätöksen nro 14/EEO/1998 määräykset, joissa säädetään mm. eläinten pitopaikkaan, hoitoon ja kohteluun liittyviä seikkoja” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 20.)

5.6 Elintarvikeeturvallisuus

Elintarvikeeturvallisuus kuuluu olennaisena osana vaelluksilla. Ruokailupalveluja tarjotaan sekä lyhyillä että pitkillä vaelluksilla. Usein ruokailuolosuhteet eivät ole kovinkaan hygieenisii ja toisinaan ruoka valmistetaan maastossa. Henkilökunnan tulee olla selvillä hygieniaan vaikuttavista seikoista ja ottaa ne huomioon parhaalla mahdollisella tavalla aina ruokaa valmistettaessa ja tarjoiltaessa.

”Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että ratsastuspalvelun esim. vaelluksien, leirien ja erilaisten yleisötilaisuuksien yhteydessä mahdolliset myytävät ja tarjottavat elintarvikkeet ovat turvallisia. Mikäli palveluun sisältyy ateriapalveluja, toiminnanharjoittajan tulee aina ottaa yhteyttä kunnan terveystarkastajaan ja selvittää, millä edellytyksin ruokaa voidaan valmistaa ja tai tarjota, kuin myös että, mitä asioita omavalvonnassa tulee huomioida. Terveysuojelulain (763/1994, muutoksineen) 36 pykälän mukaan toiminnanharjoittajan on tunnettava elintarvikkeiden käsittelyyn liittyvät hygieeniset vaarat yrityksessään ja laadittava suunnitelma ja toteutettava se terveyshaittojen aiheuttavien epäkohtien estämiseksi ja poistamiseksi (omavalvonta). Terveysuojelulain 40 pykälän mukaan toiminnanharjoittajan on vastattava, että kaikilla elintarvikehuoneistoissa työskentelevillä on tehtäviensä suorittamisen kannalta riittävä elintarvikehygieeninen osaaminen ja työntekijää tulee tarvittaessa kouluttaa ja neuvoa elintarvikehygieniassa. Lisäksi henkilöt, jotka käsittelevät työssään helposti pilaantuvia pakkaamattomia elintarvikkeita joutuvat

hygieniaosaamisasetuksen (1115/2001) ja asetuksen muutoksen (1227/2002) mukaan osoittamaan elintarvikehygieenistä osaamistaan. Edellä mainittu hygieniaosaaminen voidaan osoittaa erityisellä osaamistestillä tai hyväksyttävällä tutkinnolla tai koulutuksella” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 20.)

5.7 Ilmoitukset

”Jos hevosen pito on ammattimaista tai muutoin laajamittaista, tulee toiminnanharjoittajan tehdä eläinsuojelulainsäädännön (eläinsuojelulaki 247/1996) ja eläinsuojeluasetuksen (396/1996) mukaisesti kirjallinen ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella toimintaa harjoitetaan. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös eläinten ammattimaista tai laajamittaista myymistä, välittämistä, vuokraamista, kasvattamista, valmentamista ja kouluttamista sekä säilytettäväksi ja hoidettavaksi ottamista ja opetuksen antamista eläinten käytössä. Eläinsuojelulainsäädännön mukaisesti toiminnanharjoittajan on pidettävä luetteloa toiminnan kohteena olevista eläimistä” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 21.)

5.8 Vakuutukset

”Toiminnanharjoittajan tulee ottaa työsuhteessa oleville henkilöille lakisääteiset henkilövakuutukset (eläke- ja tapaturmavakuutukset). Lakisääteisten vakuutusten lisäksi toiminnanharjoittajan on hyvä vakuuttaa itsensä ja henkilökuntansa vapaaehtoisten tapaturmaturvien lisäksi ainakin toiminnan vastuuvakuutuksella. Vastuuvakuutuksen kattavuus tulee arvioida tapauskohtaisesti. Vakuutus on hyvä ottaa myös tilapäistyöntekijöille. Jos toiminnanharjoittaja ei ole ottanut tapaturmavakuutusta tilapäistyöntekijöille, tulee siitä ilmoittaa heille selvästi. Yleisötapahotumien järjestämisen yhteydessä toiminnanharjoittajan tulee huolehtia vakuutusturvastaan, erityisesti vastuuvakuutuksesta. Erillisiin ratsastuspalveluihin osallistuvilla voidaan harkita erilaisia vapaaehtoisia ryhmävakuutuksia tai varmistaa, että osallistujien tapaturmavakuutus on muilla tavoin hoidettu. Esim. Suomen

Ratsastajainliiton hyväksymät ratsastuskoulut ja - harrastetallit ovat ryhmävakuutuksen piirissä. Niissä säännöllisesti ja satunnaisesti ratsastavat ovat ryhmätapaturmavakuutuksen piirissä. Asiakkaille on kerrottava, jos heitä ei ole tapaturmavakuutettu toiminnanharjoittajan puolesta” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 21.)

5.9 Henkilökunnalle asetettavat minimivaatimukset

”Ratsastuksen ohjauksesta ja valvonnasta sekä koulutuksesta vastaavan henkilön tulee olla hevosalan ammattitutkintojärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittanut esim. ratsastuksenopettajan, - ohjaajan tai hevosenhoitajan tutkinnot tai pitkäaikaisen käytännön kokemuksen omaava henkilö. Vaellusratsastuksessa tulee henkilökunnan hallita myös erätaidot esim. suunnistaminen, hätämajoittaminen jne. Jos alle 18-vuotiaat toimivat kerhojen ohjaajina tai leiriavustajina, tulee toiminnanharjoittajan kiinnittää erityistä huomiota heidän ohjaukseensa ja toimintansa valvontaan” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

”Henkilökuntaa tulee olla riittävästi ottaen huomioon toiminnan laatu, asiakkaiden määrä ja taitotaso. Henkilökunnalle on asetettu vähimmäisvaatimuksia heidän toimiessaan hevosten kanssa. Toimittaessa hevosten kanssa, tulee avustajan tai kerho-ohjaajan olla yli 14-vuotias. 14 – 18-vuotiaiden avustajien ja kerho-ohjaajien ohjaamisesta ja neuvonnasta tulee vastata yli 18-vuotias turvallisuusasiakaskirjassa nimetty vastuuhenkilö, jolla on riittävä ammattitaito, esim. ratsastuksenopettaja. Vastuuhenkilön on oltava toiminnan välittömässä läheisyydessä. Alle seitsemän vuotiaille tarkoitettujen kerhojen ohjaajan tulee olla yli 18-vuotias” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

5.10 Ryhmäkokosuosituksia

”Jos vaelluksille osallistuu hyvän kokemuksen omaavia asiakkaita, tulee asiakasryhmän koko olla enintään seitsemän asiakasta per opas. Jos

vaelluksille ja leireille osallistuu kokemattomia asiakkaita, tulisi heidän mukanaan olla aina vähintään kaksi pätevää ohjaajaa, kuitenkin enintään seitsemän asiakasta/opas. Maneesissa ja kentällä tulee olla enintään yhdeksän ratsastajaa/ohjaaja. Ryhmäkoko tulee harkita suhteessa kentän tai maneesin kokoon. Ryhmäkoko tulee sovittaa asiakkaiden tarpeiden mukaan. Ryhmiin osallistuvien asiakkaiden enimmäismäärät eri toiminnoissa tulee merkitä turvallisuusasiakirjaan. Ulkomaalaisten asiakkaiden turvallisuuden takaamiseksi tulee olla osallistujien määrään nähden riittävä määrä kielitaitoisia ohjaajia. Henkilökunnalla tulee olla toiminnan luonne ja laatu huomioon ottaen riittävä ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidot” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

”Kaikkien työntekijöiden, myös vapaaehtoisten, on osattava hälyttää apua, tiedettävä keinot avun hälyttämiseksi ja tunnettava toimintatavat hätätilanteessa. Osallistujien saatavilla on oltava aina vähintään yksi ensiapukoulutuksen (vähintään Suomen Punaisen Ristin (SPR) ensiapu koulutuksen (EA1) tai vastaavat tiedot ja taidot) ja alkusammutuskoulutuksen saanut henkilö. Ensiapukoulutuksen saaneiden henkilöiden koulutuksen kertaus on järjestettävä riittävän usein (esim. SPR:n EA-kortin voimassaoloaika on kolme vuotta). Ensiapu- ja pelastustaitovaatimukset ovat suuremmat silloin, kun toiminta tapahtuu maastossa tai taajama-alueen ulkopuolella. Tällöin ohjaajien ensiaputaitona tulee olla vähintään SPR:n EA2- tasoinen koulutus tai vastaavat tiedot ja taidot” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

”Tuoteturvallisuuslainsäädännön mukaiset kuluttajapalveluiden valvontaviranomaiset ovat Kuluttajavirasto, lääninhallitukset ja kuntien valvontaviranomaiset. Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 29§:n mukaan elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan on annettava valvontaviranomaiselle tämän määräämässä ajassa lain noudattamisen valvonnassa tarpeelliset tiedot. Jos palvelu aiheuttaa vaaraa kuluttajan terveydelle voi viranomaisen kieltää palvelun tarjoamisen määrääjäksi tai ääritapauksessa asettaa suorituskiellon. Suorituskieltoa

tehostetaan uhkasakolla ja siitä tiedotetaan” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

Hevosopisto Oy, Lastensuojelun Keskusliitto, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliitto ja Tapiolaryhmä pyrkivät myötävaikuttamaan siihen, että näitä ohjeita noudatetaan (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9-10, 22.)

6 HEVOSMATKAILUN AMMATTITAITO, OSAAMINEN JA KOULUTUS

6.1 Hevosmatkailun ammattitaito ja osaaminen

Hevosmatkailussa, kuten koko hevosalalla, yritystoimintaan lähdetään usein harrastustoiminnan kautta. Yrittäjillä on usein harrastuksen kautta hankittu tietotaito hevosalalta. Hevosmatkailu on laaja ja monialainen toimintakenttä, jossa ei riitä pelkkä hevostietous, vaan tarvitaan lisäksi mm. yrittäjäosaamista, myyntitaitoja sekä hyvää yhteistyökykyä ja asiakaspalvelutaitoja (Martin-Päivä, 2006.)

”Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena opetussuunnitelman perusteiden mukaan tai näyttötutkintona” (www.oph.fi [verkkodokumentti][viitattu 11.1.2007].) Jokaisella ammattitutkintoon valmistavalla koulutuksella on laadittu kriteerit, mitä näyttökokeissa tulee osata ja tietää.

”Kuluttajaviraston ohjeissa ratsastuspalvelujen turvallisuuden edistämiseksi sanotaan, että ratsastuksen ohjauksesta ja valvonnasta vastaa hevosalan ammattitukintajärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittanut (esim. ratsastuksenopettaja, -ohjaaja tai hevostenhoitajan tutkinnot) tai pitkäaikaisen käytännön kokemuksen omaava henkilö. Vaellusratsastuksessa tulee henkilökunnan hallita myös erätaidot esim. suunnistamisen, hätämajoittamisen jne” (Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, 9.)

6.2 Hevosmatkailualan koulutus

Hevosmatkailuun liittyvää koulutusta on nykyään tarjolla useissa eri oppilaitoksissa ja erilaisilla nimikkeillä. Hevosmatkailukoulutus osana hevosalan ammattitutkintojärjestelmää on vielä melko nuorta. Nykyään

hevosmatkailuun liittyvää koulutusta voi hankkia hevosalan oppilaitosten lisäksi muutamissa ei-perinteisissä hevosalan oppilaitoksissa. Nykyinen koulutusjärjestelmä tarjoaa paljon vaihtoehtoja opiskeluun ja erilaisten kokonaisuuksien rakentamiseen. Oppilaitosten lukumäärän kasvu ja koulutustarjonnan ja opiskelutapojen monipuolistuminen ovat tuoneet kouluttautumisen lähemmäksi yrittäjää. Yhä useammin yrittäjällä tai työntekijällä on mahdollisuus lähteä mukaan koulutukseen, kun koulutusta on tarjolla sekä monimuoto- ja oppisopimuskoulutuksena (Martin-Päivä, 2006.)

Saadaksemme alalle lisää osaavaa henkilökuntaa on tärkeää varmistaa koulutuksen laatu ja henkilökunnan osaaminen. Hevosalan tutkintojärjestelmän uudistaminen ja näyttökokeiden käyttöönotto myös hevosalalla ovat omiaan lisäämään koulutettujen yrittäjien ja työntekijöiden määrää ja toivottavasti myös alan osaamista hevosmatkailupuolellakin (Martin-Päivä, 2006.)

Hevosalan koulutusta tarjoaa Suomessa tällä hetkellä 16 oppilaitosta. Kuusi niistä tarjoaa myös mahdollisuuden opiskella hevosen käyttöä matkailussa. Seitsemän oppilaitosta tarjoaa maaseutuyrittäjän koulutusta (www.ratsastus.fi [verkkodokumentti][viitattu 27.11.2006].)

6.3 Hevosalan tutkinnot

Hevosalan tutkinnot ovat pääsääntöisesti maatalousalan perustutkintoja, toisen asteen koulutusta, jossa on kolme koulutusohjelmaa. Maatilatalouden koulutusohjelmasta voi valmistua maaseutuyrittäjäksi. Hevostalouden koulutusohjelmasta valmistutaan hevosenhoitajaksi tai ratsastuksenohjaajaksi. Tutkintoihin voi opiskella seuraavissa oppilaitoksissa: Ammatti-instituutti Iisakissa, Haapajärven ammatti-instituutissa, Harjun oppimiskeskuksessa, Jämsän seudun koulutuskeskuksessa (Jämsän ravilinja), Keski-Pohjanmaan Maaseutuopistossa, Merikosken ammatillisessa koulutuskeskuksessa, Pudasjärven ammattioppilaitoksessa, Päijänne-instituutissa, Ruukin maatalousoppilaitoksessa, Ylä-Savon ammattiopistossa, Ypäjän

Hevosopistossa sekä Yrkesinstitutetissä (www.ratsastus.fi [verkkodokumentti][viitattu 8.1.2007].)

Maatalous on luonnosta, kasvi- ja eläinkunnasta, saatavien tuotteiden ja palvelujen tuottamista ja eteenpäin jalostamista. Maatalousalalla menestyminen vaatii tuotannon biologisen perustan ja tuotantotekniikan tuntemista ja taloudellista käyttöä. Alan ammattilaiset toimivat ympäristöä ja luontoa säästäten sekä luonnonvaroja kestävästi käyttäen. Ammattialinen vaalii myös luonnon monimuotoisuutta ja elinympäristöämme. Maatalouden ammattilainen osaa käyttää ja huoltaa koneita, pitää rakennukset ja peltomaat kunnossa. Hän osaa käsitellä ja hoitaa eläimiä eettisesti ja lajinnukaisesti. Yrittäjänä hänen pitää osata suunnitella työnsä ja hänellä pitää olla työ- ja liikkeenjohdollisia taitoja. Hän tulee osata käyttää tietotekniikkaa. Hänen pitää osata markkinoida tuotantoaan. Kasvin- ja kotieläintuotannon rinnalla maatalousalalla harjoitetaan mm. maatilamatkailua, koneurakointia, maatilarakentamista, maataloustuotteiden jatkojalostamista ja huolto- ja palvelutoimintaa. Myös ympäristön hoitoon liittyvät tehtävät sekä loma-asukkaille tarjottavat palvelut ovat osa maatalouden monipuolista tehtäväkenttää. Hevosten kasvatusta, hoitoa ja valmennusta sekä ravi- ja ratsastusurheiluun liittyvä harrastus- ja kilpailutoiminta sekä matkailuun ja vapaa-aikaan liittyvät hevosalan palvelut ovat kasvava maaseudun yritystoiminnan osa-alue ja tuovat maaseutua taajamiin. Kolmevuotinen perustutkinto tuottaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden. Luontevia jatko-opiskelupaikkoja ovat esimerkiksi ammattikorkeakoulujen luonnonvara-alan opinnot, tai yliopistojen maatalous- ja metsätieteen opinnot (www.ratsastus.fi [verkkodokumentti][viitattu 8.1.2007].)

6.3.1 Ratsastuksenopettajan ammattitutkinto

Ratsastuksenopettajan ammattitutkinto on myös toisen asteen koulutusta ja sen opintoalana on maatilatalous. Tähän tutkintoon voit opiskella seuraavissa oppilaitoksissa: Harjun oppimiskeskuksessa, Ylä-Savon ammattiopistossa ja

Ypäjän Hevosopistossa (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

Tutkinnon pakolliset osat koostuvat hevostaidoista, ratsastustaidosta, ratsastuksen opettamisesta sekä yritystoiminnasta. Tutkinnon suorittanut ratsastuksenopettaja vastaa ratsastuskoulun toiminnasta, visioi koulun toimintoja sekä osaa arvioida sen kannattavuutta. Hän osaa huolehtia tallin hoidosta ja hevosten hyvinvoinnista varusteiden huollosta eläinsuojelu- ja ympäristötekijät huomioon ottaen. Hän osaa huolehtia myös hevosten koulutuksesta ja hän osaa valita sopivat hevoset ratsastuskoulukäyttöön. Hän pystyy toimimaan työnjohtotehtävissä. Hän voi toimia asiantuntijana ratsastuskeskuksia ja alueita suunniteltaessa. Hän huomio toiminnassaan turvallisuusnäkökohdat.. Hän osaa ideoida toimintaa ja organisoida ratsastuskoulun toiminnan. Hän osaa pitää ratsastustunteja kaikissa ratsastuksen lajeissa.. Hänen tulee hallita opetusmenetelmät ja osata laatia ratsastuskoulun vuosi- ja tuntisuunnitelmat. Hän vastaa niiden toteutuksesta yksin tai toisten ratsastuksenopettajien tai – ohjaajien kanssa. Hänen tulee tiedostaa vastuunsa ratsastus- ja hevostaidon opettamisessa ja pystyä kehittämään uusia alaan liittyviä palveluja ajan hengen mukaan. Hänen oman ratsastustaitonsa tulee olla malliksi kelpavaa ammattilaistasoa, ja hänen on pystyttävä toimimaan yhteistyössä paikallisen ratsastusseuran sekä muiden sidosryhmien kanssa. Hänen tulee toimia maastossa liikennesääntöjen mukaan, osata ratsastuksen olympialajien kilpailusäännöt ja hänen tulee noudattaa hevosten käsittelyssä hyviä hevosmiestaitoja. Ratsastuksen opettaja on selvillä alan yrittämiseen liittyvistä edellytyksistä ja mahdollisuuksista ratsastuskoulualalla. Hänen tulee osata perustaa yritys ja laatia talousarvio. Hän on selvillä kirjanpidon ja verotuksen pääperiaatteista sekä laskentatoimen perusteista.. Hänen tulee osata markkinoida ratsastuskoulun palveluita ystävällisesti ja asiakaslähtöisesti Hänen tulee olla selvillä tarvittavista lainsäädännöistä ja osata soveltaa sen määräyksiä. Hänen tulee sisäistää vastuunsa kasvattajana, liikuntaharrastuksen edistäjänä sekä hevosurheilun edustajana. Hänen tulee selvittää vuorovaikutuksesta myös muulla kuin äidinkielellään. Ratsastuksenopettaja tutkinnon suorittaneet voivat toimia itsenäisinä yrittäjinä tai ratsastuskouluyrityksen palveluksessa koulun

toiminnasta vastaavana henkilönä (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

6.3.2 Ratsastuksen ohjaaminen

Ratsastuksen ohjaajan on osattava toimia hevosenhoitajana eri ratsastuslajien kilpailuissa ratsastuskilpailusääntöjen mukaisesti. Hänen on osattava ratsastaa koulutetulla hevosella kuolaintuella ja eri muodoissa. Ohjaajan on osattava arvioida omaa ratsastustaitoaan sekä tehdä koulutussuunnitelmia itselleen ja hevoselleen. Ohjaajan on osattava ratsastaa esterata tasaisessa rytmissä oikeita teitä noudattaen ja mukautua hevosen hyppyihin häiritsemättä hevosta. Hänen on osattava säädellä hevosen laukka-askelta ja ratsastaa suhteutettuja estevälejä. Hänen on osattava verrytellä hevonen esteharjoitusta tai -kilpailua varten. Hänen on osattava arvioida omaa suoritustaan kriittisesti. Ohjaajan on osattava soveltaa erilaisia ohjaus- ja opetusmenetelmiä ratsastuksen opettamisessa. Hänen on osattava suunnitella ratsastuksen opetusta ottaen huomioon asiakkaiden yksilölliset tarpeet ja tavoitteet. Hänen tulee osata hyödyntää nykyaikaisen oppimiskäsityksen taustalla vaikuttavia teoreettisia suuntauksia ja huomioida erilaisten asiakkaiden oppimiseen vaikuttavia tekijöitä. Hänen tulee osata eriyttää ja soveltaa opetustaan eritasoisten ja erilaisiin tavoitteisiin pyrkivien asiakkaiden ja asiakasryhmien mukaisesti. Hänen tulee osata luoda hyvä vuorovaikutussuhde asiakkaisiin. Hänen tulee hallita ratsastuskoulun päivittäiset ja kausittaiset työt ja rutiinit. Hänen täytyy pystyä suunnittelemaan ja toteuttamaan tallin toimintaa. Hänen on osattava suunnitella hevosten terveyteen, kavionhoitoon ja ruokintaan liittyvät asiat.. Hänen on osattava toteuttaa sairaiden hevosten hoito-ohjelmat eläinlääkärin määräysten mukaan. Hän osaa sovittaa hevosille varusteet ja suunnittelee varustehankinnat sekä ylläpitää varusteiden kuntoa ja seuraa niiden käyttöturvallisuutta. Hänen suunnittelee ratsastuskoulun opetus- ja kerhotoimintaa sekä toteuttaa sitä kustannustietoisesti ja ympäristövastuullisesti. Hän osaa suunnitella rahoitusta sekä investointi- ja maksuvalmiutta ja laatia budjetteja. Hänen on osattava markkinoida ratsastuskoulua (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

6.3.3 Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma, agrologi

Agrologi opiskelee ammattikorkeakoulussa, opintoalanaan maatilatalous. Hevosagrologiksi voi opiskella Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan toimipisteessä. Hevosagrologitutkinto on tällä hetkellä ainoa korkeakoulupohjainen linja hevosalalla. Agrologeiksi valmistuneet ovat monipuolisia maaseutuelinkeinojen asiantuntijoita. He voivat toimia mm. elintarviketeollisuuden, kaupan palveluksissa sekä maaseudun rahoitus- ja vakuutuslaitoksissa. Merkittävä osa agrologeista työllistää itsensä yrittäjänä maataloudessa tai maaseudun muissa elinkeinoissa. Agrologin ammattitaito perustuu teoreettisen ja käytännön osaamisen yhdistämiseen ja kokonaisuuksien hallintaan. Koulutuksessa perehdytään luonnonvara-alan biologisiin, teknisiin ja taloudellisiin prosesseihin. Yritystalous, kasvintuotanto, kotieläintuotanto, hevostalous, metsätalous sekä teknologia ovat tärkeitä agrologin ammatillisia perusosaamisalueita. He tarvitsevat myös viestintä- ja kielitaitoja. osaamisalueisiin kuuluu myös tietotekniikan- ja maaseudun kehittämisen osaaminen. Agrologikoulutuksen keskeinen kohta on kestävässä kehityksessä. Agrologiopiskelija voi painottaa tutkintoaan henkilökohtaisen kiinnostuksensa mukaisesti ja hankkia syventävää erikoisosaamista suuntautumisopinnoilla ja muilla vaihtoehtoisilla opinnoilla. Perustutkintoa täydentävässä koulutuksessa maatilatalouden perustutkinnon (80 ov) voi täydentää 120 opintoviikon laajuiseksi maatalousalan perustutkinnoksi, hevostalouden koulutusohjelmassa, suuntautumisvaihtoehtona hevosenhoitaja (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

6.4 Matkailualan tutkinnot

”Matkailualalla tarkoitetaan kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden tarvitsemien kuljetus-, majoitus-, ravitsemus- ja ohjelmalveluiden myyntiä ja niihin liittyvää neuvontaa sekä ohjelma-, elämys- ja muiden palvelujen järjestämistä erilaisissa matkailuyrityksissä ja organisaatioissa. Ala on hyvin kansainvälinen ja verkottunut. Matkailualalla työskentely edellyttää alan

ammattitöiden osaamisen lisäksi palveluhenkisyttä, hyviä sosiaalisia ja ryhmätyötaitoja, järjestelykykyä, hyvää kielitaitoa ja atk-osaamista. Alan työ on erittäin monipuolista ja vaihtelevaa työskentelyä ihmisten kanssa. Alalla vaaditaan luovuutta ja kykyä toimia joustavasti tilanteiden ja asiakkaiden vaatimalla tavalla. Työajat ja työmäärät voivat vaihdella melkoisesti, esimerkiksi eri vuodenaikojen sesonkien mukaisesti. Matkailupalvelualan yleisimpiä työtehtäviä ovat matkailupalvelujen esittely ja myynti, asiakkaiden neuvonta ja opastaminen sekä ohjelmapalvelujen järjestäminen ja toteuttaminen. Matkailupalvelujen tuottajan työpaikkoja ovat matkailun ohjelmapalveluyritykset, loma- ja matkailukeskukset sekä maaseutumatkailu- ja muut majoitusyritykset. Työpaikat voivat sijaita Suomessa tai ulkomailla. Matkailuala on kasvuala, jolla ammattitaitoiselle työvoimalle kysyntää. Matkailualan työ on usein sesonkiluontoista. Tästä johtuen osa-aikaisesti työllistyy hyvin, kokoaikaisten työpaikkojen tarjonta vaihtelee. Sähköinen kaupankäynti luo uudenlaisia mahdollisuuksia ja vaatimuksia alalla toimiville. Matkailuala mahdollistaa monipuolisesti myös yrittäjänä toimimisen. Kolmivuotisen perustutkinnon suorittaneella on yleinen jatko-opintokelpoisuus pyrkiä ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin. Luonteva jatkokoulutusväylä on matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkinto, restonomi (AMK). Alan yliopistotutkintona voi suorittaa esimerkiksi yhteiskuntatieteiden kandidaatin/maisterin tutkinnon (Lapin yliopisto). Matkailualalla on mahdollisuus suorittaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoja”(www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

6.4.1 Matkailualan perustutkinto

Tässä tutkinnossa on erikoistumismahdollisuus vaellusratsastukseen. Tutkinnon molemmille osaamisaloille, matkailu ja hevostalous, yhteinen pakollinen osa on matkailupalvelut. ”Matkailun myynti- ja neuvottelupalvelujen osaamisalan (matkailuvirkailija) pakollinen osa on matkailun tiedonhankinta ja viestintä. Seuraavista valinnaisista osista on suoritettava toinen: matka- ja kuljetuspalvelujen myynti, kotimaanmatkailun

myynti- ja neuvontapalvelut. Matkailun ohjelmapalvelujen osaamisalan (matkailupalvelujen tuottaja) pakollinen osa on matkailun ohjelmapalvelujen tuottaminen” (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

”Seuraavista valinnaisista osista on suoritettava toinen: ohjelmapalveluyrityksessä toimiminen, matkailukeskuksessa toimiminen. Tutkinnon suorittaja on perehtynyt matkailuun elinkeinona ja vapaa-ajanviettotapana, matkailun yleisiin kehitystrendeihin sekä Suomen matkailuelinkeinon verkostoihin ja organisaatioihin ja pystyy toimimaan verkostoituneessa työympäristössä. Työskentelyssä hän ottaa huomioon yrityksen liikeidean ja kannattavuuden vaatimukset. Hän osaa suorittaa matkailuyrityksen keskeiset toimistotehtävät ja pystyy arvioimaan ja kehittämään työtään. Hän palvelee erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä aktiivisesti, palveluhenkisesti, asiakaslähtöisesti ja vastuuntuntoisesti. Hän osaa hoitaa pienen majoituspalveluyrityksen perustyötehtävät. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa omalle alueelle sopivan, kestävän kehityksen periaatteet huomioon ottavan ohjelmapalvelukokonaisuuden. Hän selviytyy tavallisimmista asiakaspalvelutilanteista molemmilla kotimaisilla ja yhdellä vieraalla kielellä. Matkailupalvelujen tuottaja osaa toimia erilaisissa matkailuyrityksissä käytännön ohjelmapalveluja ja niiden ohella järjestettävissä tehtävissä. Tutkinnon suorittaneilla ovat valmiudet työskennellä valitsemansa osaamisalan mukaisissa matkailualan asiakaspalvelutehtävissä” (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) on tarjonnut syksystä 2005 alkaen Hevosmatkailu-nimisen sivuainemoduulin. Moduulin laajuus on 15 op ja se sisältää seuraavat kurssit: maaseutu asuinpaikkana, tuotantoympäristö, hevoskasvatus, hevosurheilun lajit, hevosurheilualueet. Kurssi toteutetaan yhteistyössä HAMK Mustialan kanssa. Matkailun opiskelijat valmistuvat restonomi-nimikkeellä (www.oph.fi [verkkodokumentti] [viitattu 9.10.2006].)

Päijänne-instituutissa tarjoaa mahdollisuutta opiskella suuntautumisvaihtoehtona hevosen käyttö matkailussa. Opintojakson

tavoitteet ja keskeinen sisältö: ”Opiskelijan on osattava hyödyntää suomalainen hevostalous, sen perinteet ja omaleimaisuus osana matkailupalvelujen kehittämistä, jolloin hänen on osattava hyödyntää hevostalouden tunnuslukuja, hevosharrastuksen merkitystä vapaa-ajan viettomuotona sekä hevostalouden yhteiskunnallista tehtävää. Hänen on osattava selvittää asiakkaiden vapaa-ajan hevospalveluille asettamat keskeisimmät odotukset ja määrittää erilaiset asiakasryhmät. Hänen on osattava toimia matkailussa käytettävien laatukriteerien, kuten Maaseutumatkailuyritysten majoitustilojen valtakunnallisen luokituksen (MALO), omavalvonta sekä eri markkinointirenkaiden vaatimuksien, mukaisesti” (www.ratsastus.fi [verkkodokumentti] [viitattu 8.1.2007].)

6.4.2 Eurooppalainen yhteistyö

Eurooppalaiseen hevosalan oppilaitosten verkostoon, Equestrian Educational Network (EEN) kuuluvat Iso-Britannia, Irlanti, Suomi, Ranska, Ruotsi, Saksa ja Norja. Verkosto kokoontuu vuosittain eri jäsenmaissa. Vuonna 2005 oli Suomen vuoro toimia isäntänä. Verkosto kokoontui Ypäjällä 12.12.2005. Vuoden 2005 pääteema oli ”Vision on Horse Industry in Europe in the year 2020”. Kokouksessa keskusteltiin ja pohdittiin hevostalouden ja alan koulutuksen haasteista vuoteen 2020. Näkemykset vahvuuksista ja haasteista olivat samansuuntaisia eri puolilla Eurooppaa. Hevostalous on kaikissa jäsenmaissa kasvava ala, erityisesti harrastajien ja elämyksiä hakevien määrä kasvaa jatkuvasti. Hevosalan kasvu asettaa omat haasteensa sekä olosuhteiden kehittämiseksi että koulutukselle. Osaajia tarvitaan entistä enemmän etenkin harrastajien ja matkailun tarpeisiin (www.hevosopisto.fi [verkkodokumentti] [viitattu 26.9.2006].)

EEN- vuosikokouksessa pohdittiin yhteisen kaikkien jäsenoppilaitosten käyttöön tarkoitetun materiaalin tuottamista. ”Pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan. Eri maissa on paljon osaamista ja paljon materiaalia, jota voisi hyödyntää muuallakin,” muistutti kokouksessa ollut Mari Zetterqvist. Ruotsista (www.hevosopisto.fi [verkkodokumentti][viitattu 26.9.2006].)

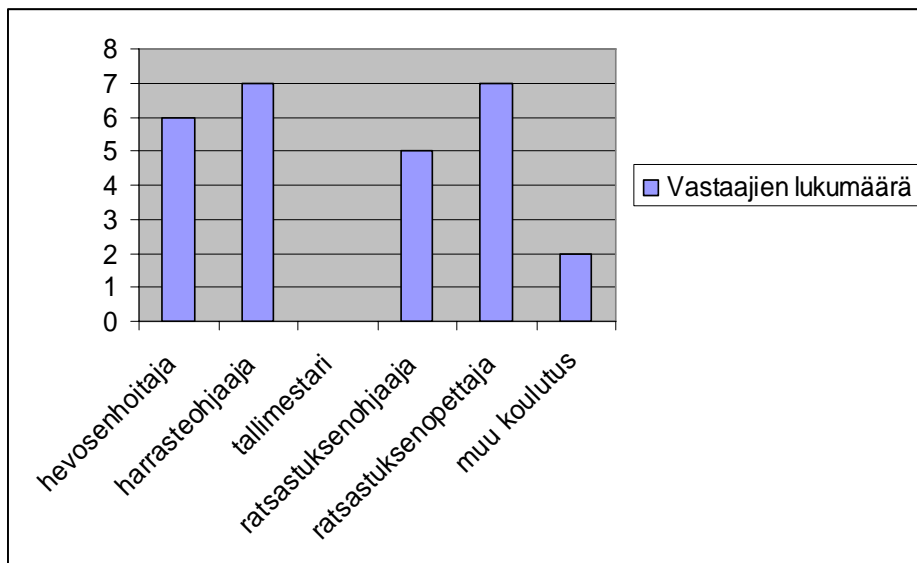
7 TUTKIMUSMENETELMÄT

Olen käyttänyt työssäni kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, ”kvantitatiivisen (tilastollisen) tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia”(Heikkilä, 1998) ja kirjoituspöytä tutkimusmenetelmää, ”kirjoituspöytä tutkimus on teoreettista tutkimusta, jossa käytetään hyväksi valmiina olevaa tietomateriaalia” (Heikkilä, 1998). Sain Suomen Ratsastajain Liitolta listan yrityksistä, jotka järjestävät hevosmatkailuun liittyvää toimintaa. Suomessa alan yrittäjiä on noin sata. Olen tehnyt sähköisen kyselykaavakkeen ja lähettänyt sen 81 yrittäjälle Suomessa saatekirjeen kanssa (Liite 2). Vastauksia kerättiin syksyn 2006 aikana. Saatekirjeessä kerroin kyselyn tarkoituksen ja lupasin lähettää kaikille vastanneille sähköisen version työn tuloksista. Kaikki 81 osoitetta eivät olleet käytössä ja sain osan takaisin, joten lopullinen perille menneiden viestien lukumäärä oli 70. Sain vastauksia takaisin 27 kappaletta, joten vastausprosentti oli 38,6 %.

Laadin Excel-ohjelmaa käyttäen kysymykset, jotka muokattiin sähköiseen muotoon ja laitettiin Internetiin (Liite 3). Lähetin saatekirjeen kanssa linkin kyseiseen kyselyyn matkailua tarjoaville yrityksille ja pyysin heitä täyttämään sen. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Viikon jälkeen lähetin muistutuskirjeen sähköpostitse samoille yrityksille. Kyselyn mentyä umpeen, sain listan vastauksista. Laskin jokaisen kysymyksen vastaukset ja tarkastelin niitä. Seuraavasta kappaleesta selviää kyselyn tulokset.

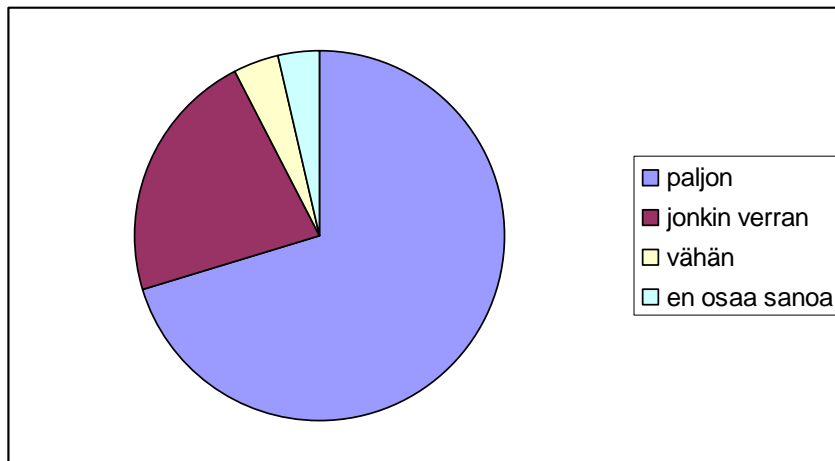
8 TULOSTEN ANALYSOINTI

Vastanneista yrityksistä enemmistö (23 kpl) oli pienyrityksiä, joissa oli yhdestä kolmeen henkilöä. Neljässä yrityksessä oli neljästä seitsemään työntekijää. Tarkastelen tuloksia eri järjestyksessä, kuin ne ovat kyselykaavakkeessa, koska olen pyrkinyt analysoimaan vastauksia niin, että ne liittyvät toisiinsa ja etenevät loogisesti.

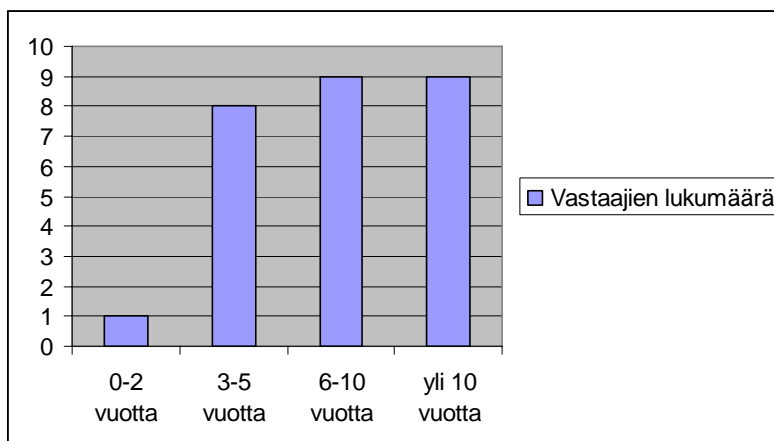
Kuva 1. Yrittäjän koulutus.

Valtaosalla hevosmatkailuyrittäjistä on ainakin peruskoulutus hevososalta. Alemman ja ylemmän tason koulutuksia on suunnilleen sama määrä. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki 27. (Kuva 1). Vastaajista löytyi hevosalan lisäksi mm. diplomiarkkitehti, taiteen kandidaatti, keittäjä, timpuri. Yksi vastanneista kertoi koulutukseksi ”elämäkoulun”.

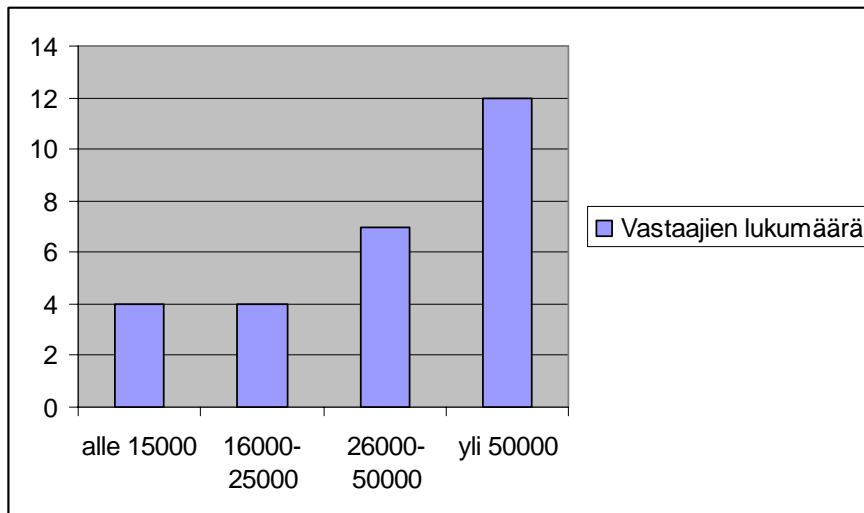
Kuva 2. Pohjakoulutuksen merkitys päivittäisessä työssä.

Eräs kiinnostuksen kohteista oli koulutuksen vastaaminen työelämän tarpeisiin. 19 vastasi, että alan koulutuksesta on paljon hyötyä päivittäisessä työssä. kuusi oli sitä mieltä, että koulutuksesta on hyötyä jonkin verran. Vastanneista yhden mielestä hyötyä oli vain vähän. Yksi ei osannut sanoa, onko koulutuksesta hyötyä (Kuva 2).

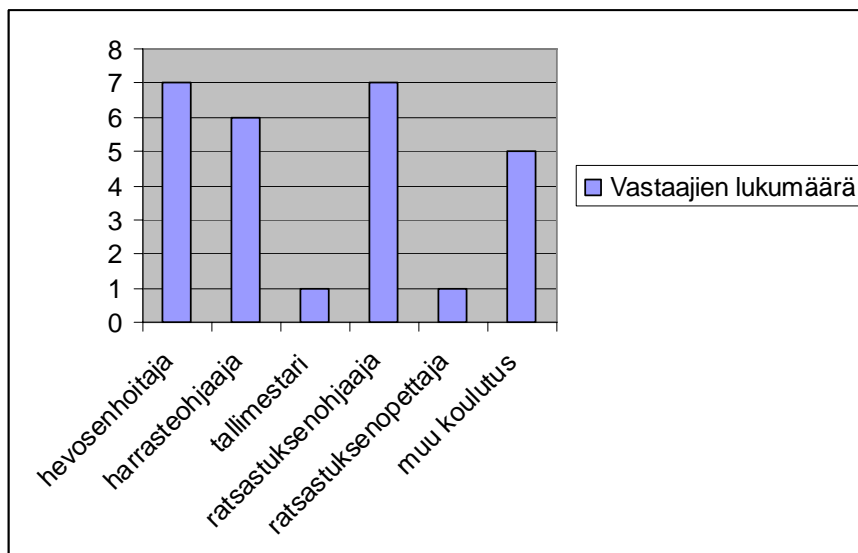
Kuva 3. Yrittäjien toiminta-aika alalla.

Suurin osa yrittäjistä oli ollut alalla kuusi vuotta tai enemmän. Uusia yrityksiä, alalla enintään kaksi vuotta oli vastanneista ainoastaan yksi. (Kuva 3)

Kuva 4. Yrityksien liikevaihto vuonna 2005.

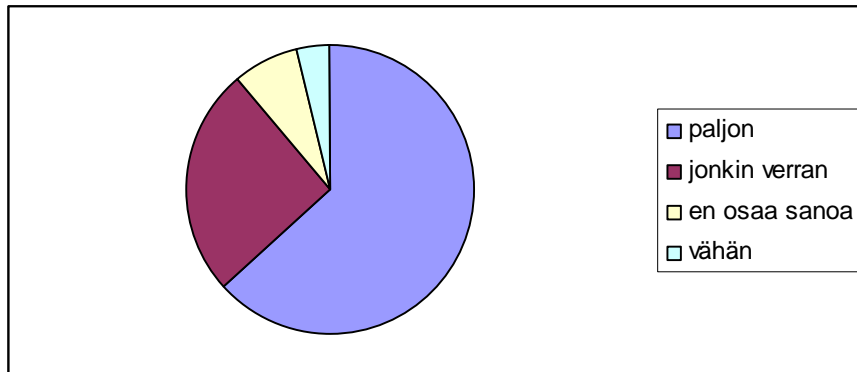
Tutkimukseen osallistuvat yritykset edustivat useaa eri kokoluokkaa liikevaihdoltaan. Kaikista vastanneista liikevaihto jäi 15000 euroon tai alle ainoastaan neljässä yrityksessä. Yli 50000 tuhannen liikevaihtoon yltäviä yrittäjiä oli eniten, 12 kappaletta. (Kuva 4)

Kuva 5. Henkilöstön koulutus.

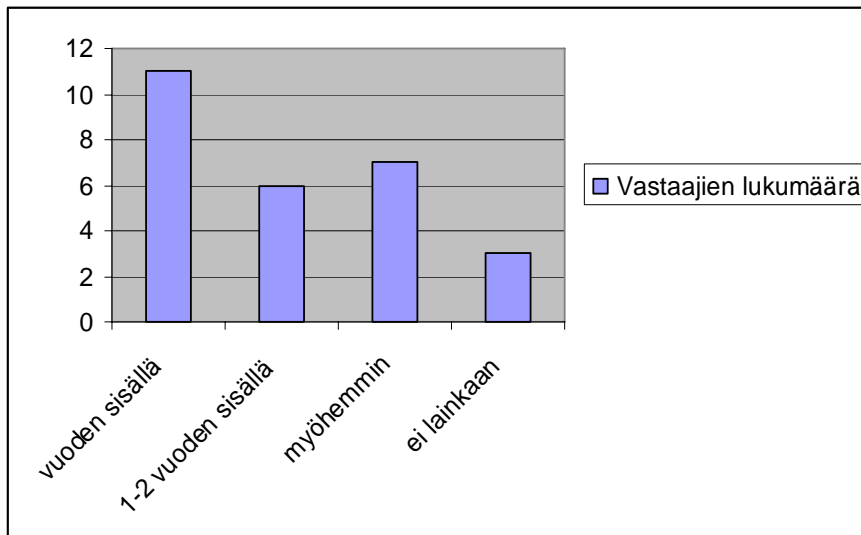
Henkilöstön koulutus painottui enemmän alempiin tutkintoihin, joten esimerkiksi ratsastuksenopettajia oli tässä ryhmässä vain yksi.

Hevosenhoitaja- ja ratsastuksenohjaajan tutkintoja oli lähes sama määrä kuin yrittäjillä. (Kuva 5)

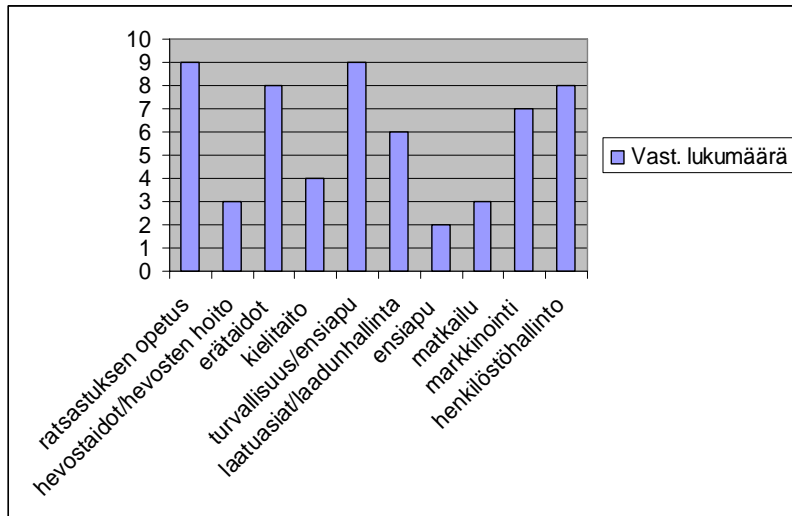
Kuva 6. Henkilökunnan koulutuksen vastaavuus jokapäiväisessä työssä.

Henkilökunnan osalta pohjakoulutuksen hyödyt nähtiin yhä selvinä kuin yrittäjien kohdalla. 17 vastanneista oli sitä mieltä, että koulutuksesta on paljon hyötyä päivittäisessä työssä. Seitsemän vastasi koulutuksesta olevan hyötyä jonkin verran. Yksi vastanneista koki hyödyn olevan vain vähäistä ja kaksi ei osannut sanoa. (Kuva 6)

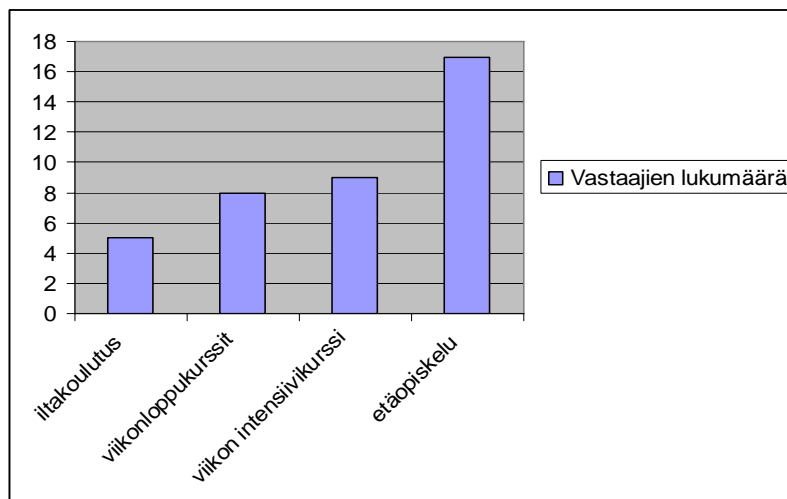
Kuva 7. Kiinnostus täydennyskoulutukseen.

Vastanneet olivat pääsääntöisesti kiinnostuneita itsensä ja henkilökuntansa jatkokouluttamisesta lähitulevaisuudessa. Suurin osa vastanneista aikoi kouluttaa itseään ja henkilökuntaansa vuoden sisällä. (Kuva 7)

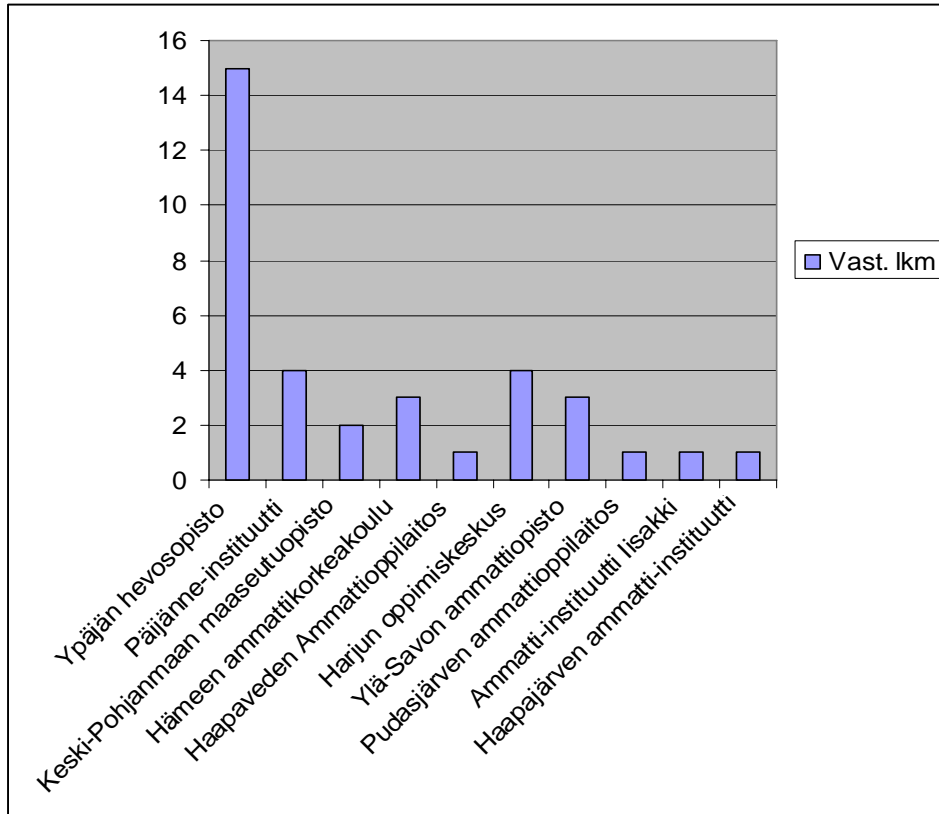
Kuva 8. Täydennyskoulutukselta haluttavat teemat.

Kyselyssä kartoitettiin minkä tyyppiselle täydennyskoulutukselle olisi tarvetta jatkossa ja missä sitä tulisi tarjota. Ratsastuksen opetus, turvallisuus ja siihen liittyvä ensiapu sekä henkilöstöhallinto olivat suosituimmat jatkokoulutusalat. (Kuva 8)

Kuva 9. Halutun täydennyskoulutuksen suoritusstapa.

Opiskelumuodoista etäopiskelu oli kaikkein suosituin. Viikon intensiivikurssin ja viikonloppukurssien välillä ei ollut suurta eroa. Etäopiskelu sopii alalle varmasti parhaiten, kun on kyse yrittäjien kouluttautumisesta. Ei tarvitse olla niin pitkiä aikoja pois työstä. (Kuva 9)

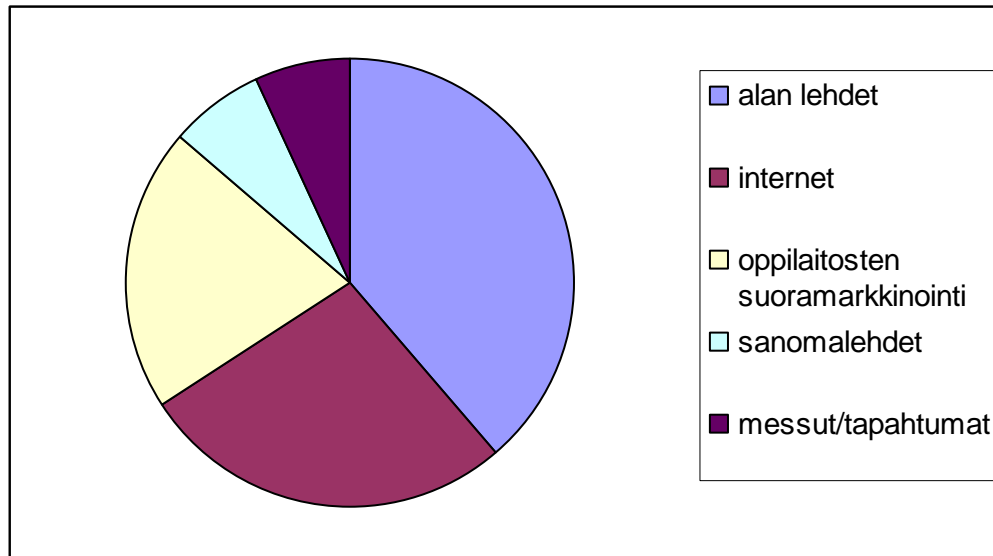
Kuva 10. Koulutusta antavat yksiköt.

Koulutuspaikoista kysyttiin mielipidettä lähes kaikista Suomessa alan koulutusta tarjoavista yksiköistä. Pääosin koulutuspaikaksi haluttiin Ypäjän hevosopisto (Kuva 10). Vastanneista 25 piti koulutuspaikan läheistä sijaintia merkittävänä tai erittäin merkittävänä.

Kysymykseen onko koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ratkaiseva tekijä koulutusta valittaessa, vastanneista 15 vastasi, että kustannuksilla on merkitystä. Kahdeksan oli sitä mieltä, että kustannukset eivät ole ratkaiseva tekijä ja neljä ei osannut sanoa vaikuttaako se valintaan.

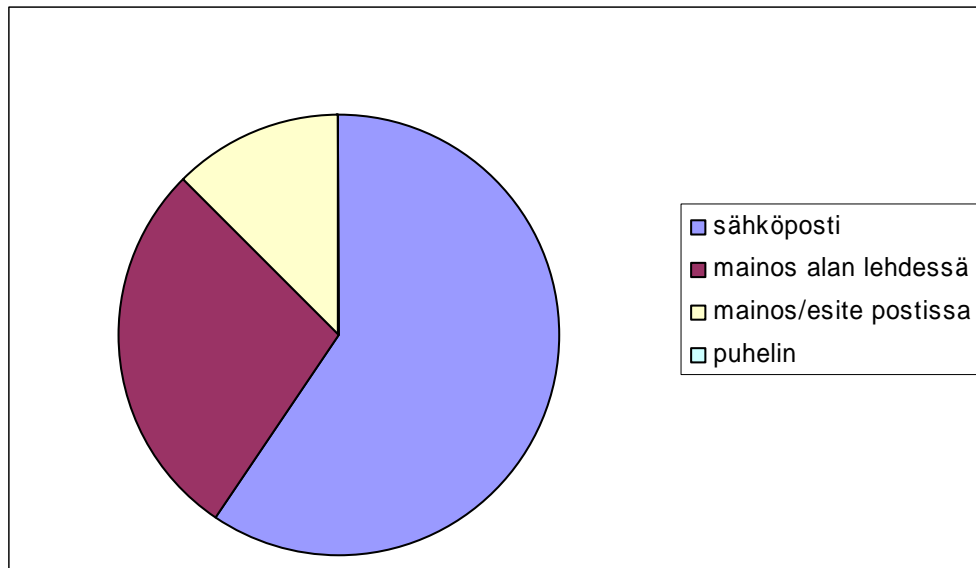
Kysymykseen koulutustarjonnan seuraamisesta saatiin seuraavanlaisia vastauksia: vastanneista 25 kertoi seuraavansa säännöllisesti tai jonkin verran

alan koulutustarjontaa ja vain kaksi vastaajista ei seuraa koulutustarjontaa ollenkaan.

Kuva 11. Tiedonsaanti koulutuksesta.

Vastaajat seurasivat useita eri tiedonlähteitä, joista merkittävimpiä olivat alan lehdet, 17 vastanneista kertoi seuraavansa koulutustarjontaa alan lehdistä. Internetistä koulutustarjontaa seuraa 12 vastaajista. Yhdeksän vastanneista seuraa oppilaitosten suoramarkkinointia. Sanomalehdistä ja messuilta/tapahtumista koulutuksen saantia seurasivat kolme vastanneista (Kuva 11).

Kuva 12. Eri tiedonvälityskanavat

Tulevaisuudessa tieto koulutuksesta haluttiin pääasiassa sähköpostin välityksellä. Vastanneista 19 kertoi haluavansa saada sähköpostiin ilmoituksen koulutustarjonnasta. Yhdeksän vastasi lukevansa sen mielellään alan lehdistä. Neljä haluaisi postissa mainoksen tai esitteen koulutuksista. Puhelimella koulutustietoa ei halunnut kukaan vastanneista. (Kuva 12)

9 TULOSTEN LUETETTAVUUDEN TARKASTELU

9.1 Reliabiliteetti

”Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus on hyvä, jos tulokset eivät ole sattuman aiheuttamia, vaan pysyvät likimäärin samoina suoritettaessa tutkimus samanaikaisesti toista otosta käyttäen” (Holopainen, Pulkkinen, 1997).

Kysely meni perille 70:lle alan yrittäjälle, alan yrittäjiä Suomessa on noin 100. 27 vastasi kyselyyni eli 38,6 %. 38,6 prosentin otos riittää todistamaan, että tutkimus on luotettava.

9.2 Validiteetti

”Tutkimuksen validiteetti eli vastaavuus on hyvä, jos se mittaa niitä asioita, joita sen oli tarkoitus selvittää” (Holopainen, Pulkkinen, 1997).

Mielestäni tämän tutkimuksen validiteetti on hyvä, koska vastaukset saatiin niihin kysymyksiin, joihin haluttiinkin. Tutkimuksessa käytettiin mittareita/väittämiä, jotka antoivat tarvittavan tiedon tutkimusongelmiin. Sähköistä kyselykaavaketta päädyttiin käyttämään, koska se on modernia ja edullista tämän päivän tekniikkaa. Tutkimuksessa saatiin selville, että koulutustarvetta on ja miten tieto koulutustarjonnasta saavuttaa yrittäjät parhaiten. Selvitettiin myös, että minkälaiselle koulutukselle olisi tarvetta.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Suomessa hevosmatkailua tarjoavien yritysten yrittäjien ja heidän henkilökuntansa koulutustasoa ja koulutuksen tarvetta ja kartoittaa, mitä koulutusnimikkeitä on hevosalan ja matkailun puolella ja mitä nimikkeet pitävät sisällään. Tutkimus kohdistui vaellusta ja hevosmatkailua tarjoaviin yrittäjiin ja yleisten vaatimusten kartoittamiseen. Selvitettiin myös, mitä eri ammattinimikkeet minimivaatimuksineen pitävät sisällään.

Työn teoriaosuudessa määriteltiin matkailun- ja hevosmatkailun käsitteitä ja eri laatuluokitusten vaatimuksia. Empiirinen tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella (Liite 3) hevosmatkailua tarjoaville yrittäjille. Kyselyn jälkeen tulokset analysoitiin.

Tutkimustulokset osoittivat, että suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista oli hevosalan perustutkinto. Halu kouluttautua lisää oli suuri. Etäopiskelu osoittautui suosituimmaksi koulutusmuodoksi, mikä tietysti toimii nykyteknologian aikana. Se ei vaadi kotoa poistumista, joten kotityöt voidaan hoitaa samalla, jolloin säästetään henkilökustannuksissa.

Suurin osa vastaajista totesi, että oma koulutus ja myös henkilökunnan koulutus vastaavat työtehtäviä ja koulutuksesta on hyötyä jokapäiväisessä työssä. Täydennyskoulutusta kaivattiin eniten ratsastuksen opetukseen, erätaitoihin, turvallisuuteen, ensiapuun ja henkilöstöhallintaan.

Tutkimuksessa havaittiin, että yrittäjillä on pääsääntöisesti hevosalan peruskoulutus taustalla, samoin kuin yritysten muullakin henkilökunnalla. Kysymysten asettelussa oli kuitenkin ollut epäselvyyksiä, sillä 25 vastaajaa 27:stä sanoi omaavansa hevosalan koulutuksen, vaikka myöhemmässä kohdassa 19 vastaajista aikoi hankkia peruskoulutuksen. Joko laatimani

kysymykset ymmärrettiin väärin tai koulutuksella tarkoitettiin laajemmin alaan liittyvää koulutusta esimerkiksi hevosalamatkailuyrittäjäkoulutusta.

Tuloksista olisi saatu tarkempia, mikäli yrityksen kokoluokka-jaottelussa olisi ollut myös vaihtoehto yksi työntekijä tai kohta olisi ollut avoin kysymys. Tällöin olisi ollut helpompi eritellä yritykset, joissa on palkattua työvoimaa niistä, joissa on vain yrittäjä itse.

Pohjakoulutus koettiin selvästi molemmissa ryhmissä hyödylliseksi ja se sisälsi jokapäiväisessä työssä tarvittavia tietoja sekä taitoja. Täydennyskoulutuksesta oltiin kiinnostuneita ja haluttuja aiheita oli useita, vastanneilla oli selvästi halua kouluttautua edelleen erittäin laaja-alaisesti.

Koulutuspaikkana Ypäjän Hevosopisto oli selkeästi muita suositumpi. Lieneekö paikan tarjoama monipuolisuus ja Suomen hevospitäjän maine kiinnostuksen takana? Koulutuksen pitopaikkana Ypäjä sai siis eniten kannatusta, mutta läheinen sijainti koettiin myös tärkeäksi. Elleivät vastanneet olleet painottuneet Etelä-Suomeen, koulun maineella oli loppujen lopuksi suurempi painoarvo. Ypäjän Hevosopisto on Suomen ensimmäinen alan varsinainen oppilaitos ja ainakin tällä hetkellä suurin ja monipuolisin. Siellä myös järjestetään pääsääntöisesti kaikki SRL:n valmennukset ja koulutustilaisuudet, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Loppuvaiheessa koulutuksen kustannuksilla oli osallistumiselle ratkaisevin merkitys. Yrittäjien keskuudessa etäopiskelu oli selvästi suosituin vaihtoehto.

Suurin osa vastaajista seuraa aktiivisesti koulutustarjontaa. Parhaimpina viestintäkanavina pidettiin sähköpostitse tapahtuvaa tiedotusta.

11 POHDINTAA

Hevosmatkailun suosio kasvaa koko ajan ja alan tulevaisuus näyttää hyvältä. Suomella on monta valttikorttia, joita voimme hyödyntää kansainvälisessä kilpailussa. Meillä on tarjota puhdas, lähes koskematon luonto ja siellä on tilaa liikkua. Suomessa on vielä melko turvallista, mikä on hyvä valttikortti tässä koko ajan laajenevassa terrori-iskujen maailmassa. Meidän koulutusjärjestelmämme on maailman huippuluokkaa, joten sen pariin tulisi saada kaikki alalla työskentelevät. Eräs vastaajista lähetti minulle sähköpostia kyselyn tiimoilta ja hän otti esille aika oleellisen asian. Hän kertoi, että olisi hyödyllistä ja kiinnostavaa kouluttautua, mutta kuten kyselyinkin pohjalta voidaan havaita, yrityksissä työskentelee pääsääntöisesti vain muutama henkilö. Lähteminen koulutuksiin voi olla hankalaa tai jopa mahdotonta, koska hevoset on joka tapauksessa hoidettava päivittäin ja sijaisten saaminen voi olla hankalaa.

Olisiko lomituspalveluiden kehittäminen yksi osa-alue, johon tulisi panostaa tulevaisuudessa? Jotta saataisiin koko maan kattava, alueittain jaettu sijaispalvelu hevosalalle kuten maatalouslomittajapalvelut maataloudessa.

Hevosyritys lähtee melko usein harrastuksen pohjalta käyntiin. Meidän tulisi kehittää hevosmatkailua lisäämällä tiedotusta ja koulutuksia, mitä tällä hetkellä tehdäänkin erilaisten projektien avulla. Mielestäni tulisi laatia vähimmäiskoulutusstandardit yrityksille, jotka toimivat hevosmatkailua tarjoten ja alalle aikoville yrittäjille.

Kuluttajavirasto on laatinut hyvät ohjeet. Niiden toteuttamista ei kukaan tunnu valvovan; niitä tarvitse noudattaa orjallisesti, jollei itse tunne siihen tarvetta. Yrittäjäksi aikovan tulisi täyttää ainakin minimikriteerit, ilman niiden täyttymistä ei yritystä voisi perustaa. Kaikki jo alalla olevat, joilla ei ole alan koulutusta, tuli näyttää näyttökokein osaamisensa. Eihän kuka tahansa voi ryhtyä lääkäriksikään, ilman suoritettua tutkintoa.

LÄHTEET

FinnHorse Toursin www-sivu [verkkodokumentti] [viitattu 3.10.2006]
 Saatavissa: <http://www.finnhorsetours.fi/kriteerit.php>

Grönroos Christian, 1998. Nyt kilpaillaan palvelulla, [suomentaja: Maarit Tillman] [alkuteos: Service management and Marketing, 1998] s. 53–55.
 WSOY Porvoo, Juva

Hemmi Jorma, 2005 Matkailu, ympäristö, luonto. s. 339, 341- 342, Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005

Hevosyrittäjien www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 10.1.2006], Hevosalan haasteet-seminaari Kuopio 20.5.2005 ja Turku 24.5.2005, artikkelit Hevosalan yritystoiminnan tarpeet, Sirpa Pussinen, Hevosalassa on potentiaalia, Pekka Soini ja Lisää kilpailukykyä hevosalalle, Markku Saastamoinen

Heikkilä, Tarja, 1998, Tilastollinen tutkimus, s. 13, 15, Oy Edita Ab Helsinki

Holopainen, Martti & Pulkkinen, Pekka, 1997, Tilastolliset menetelmät, s. 13, WSOY Porvoo

Häyrinen ,Piia[sähköpostiviesti] [viitattu 10.11.2006]) [saaja, Tupuna Kangas-Männistö]

Kuluttajaviraston julkaisusarja 4/2004, Kuluttaja virasto asiamies

Lackmann, Pekka & Verhelä, Pauli 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. s. 16 – 18, WSOY

Maakuntienparhaa www-sivu [verkkodokumentti] [viitattu 3.10.2006]
 Saatavissa: <http://www.maakuntienparhaat.fi/myontaminen/>

Martin_päivä, Minna, 2006, yhteistyössä Korhonen, Jukka, ja Pussinen, Sirpa, Hyvinkään Laurea. Hevosten Maaseutu- hanke, Hevosalan yrittäjyyden

kehittämishanke, Hevosmatkailun nykytilan ja kehittämistarpeiden kartoitus, raportti, Laurea-ammattikorkeakoulu, Hyvinkää

Matkailun edistämiskeskuksen verkkosivut [verkkodokumentti] [viitattu 21.4.2006] Saatavissa: <http://www.laatutonni.fi/>

Opetushallituksen www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 3.10.2006] Saatavissa: <http://www.oph.fi/koulutusoppaat/aikopas/html/matkailuala.html>

Opetushallituksen www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 3.10.2006] Saatavissa: http://edu.fi/julkaisut/ops/maatalous_korjattu05062001.p

Suomen Ratsastajainliiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005]. Saatavissa: <http://www.ratsastus.fi/index.php?mid=132>

Suomen Ratsastajainliiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005]. Saatavissa: <http://www.ratsastus.fi/index.php?mid=579>

Suomen Ratsastajainliiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 10.8.2006] Saatavissa: <http://www.ratsastus.fi/asp/system/empty.asp?P=508&VID=default&SID=19504358467>

Suomen Ratsastajainliiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 10.8.2006] Saata: <http://www.ratsastus.fi/asp/system/empty.asp?P=510&VID=default&SID=195043584676818&S=0&C=244046818&A=closeall&S=0&C=29026>

Suomen Ratsastajainliiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 10.8.2006] Saatavissa:
<http://www.ratsastus.fi/asp/system/empty.asp?P=3948&VID=default&SID=320148909550046&A=closeall&S=0&C=29969>

Suomen Vaellustalliin Liiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 21.9.2006]. Saatavissa: <http://www.vaellustallit.fi/suova.html>

Suomen Vaellustalliin Liiton www-sivut [verkkodokumentti] [viitattu 29.12.2005] Saatavissa: <http://www.vaellustallit.fi/kehitys.html>

Talasterä, Johanna, 2005, Suomen Ratsastajainliitto Ry:n jäsenjulkaisu (Hippos), 2/2005, s. 6

Ypäjän Hevosopiston verkkosivut [verkkodokumentti] [viitattu 26.9.2006].
Saatavisa:http://www.hevosopisto.fi/index.phtml?page_id=1096&navi_id=1096&2178_ni=2250&21780_offset=105&21780_newsLi

LIITTEET

LIITE 1 FinnHorse Tours laatukriteerit

LIITE 2 Sähköpostin saatekirje

LIITE 3 Kyselykaavake

FinnHorse Tours-yritysten laatukriteerit
Suora lainaus FinnHorse Tourin www-sivuilta, 3.10.2006,
<http://www.finnhorsetours.fi/kriteerit.php>

HEVOSVAELLUSTEN LAATUJÄRJESTELMÄ JA FINNHORSE TOURS -MERKIN JA NIMEN KÄYTTÖ

FinnHorse Tours-merkin ja nimen käyttöoikeus voidaan myöntää ainoastaan yrityksille ja yrittäjäverkoille, jotka täyttävät seuraavat laatukriteerit.

1 Majoitus

Maatila- ja mökkimajoitus: Noudatetaan Maaseutukeskusten liiton majoitustiloille kehittämää MALO-luokitusta.

Kämpät: Noudatetaan FinnHorse Tours-hevosenkenkäluokitusta.

Taukopaikat, laavut ja kodat: Noudatetaan FinnHorse Tours-nokipannuluokitusta.

2. Majoitus-, ruokailu- ja taukopaikkojen ympäristön tulee täyttää normaalit siisteysvaatimukset

3. Ruokailupalvelun tarjoajien tulee täyttää terveystieteiden viranomaisten vaatimukset. Omavalvontajärjestelmää ja hygieniaohjeita suositellaan.

4. Hevosten majoitus- ja taukopaikat retkillä ja vaelluksilla noudatetaan FinnHorse Tours-satulaluokitusta

5. Vaellusten vetäjän ammattitaito/koulutus

Minimivaatimuksena hevosharrasteohjaajan tutkinto, maatalousalan perustutkinto; hevosenhoitaja, suuntautumisvaihtoehtona hevosen käyttö matkailussa tai matkailualan perustutkinto; vaellusratsastusohjaaja.

6. Vaellusten järjestäminen, reitit ja turvallisuus

Vaelluksilla noudatetaan laatu/turvallisuusohjeistoa, jonka pohjana on Matkailun ohjelmopalvelun normisto eli MoNo. Ohjeisto koskee muun muassa kuluttajansuojaa, turvallisuutta ja ympäristösuojelua.

Vaelluksia saa järjestää ainoastaan luvanvaraisilla reiteillä. Reiteistä ja reittisopimuksista on tarvittaessa annettava selvitys. Yrittäjä sitoutuu noudattamaan toimintaohjeita maastossa ratsastamisesta.

7. Talli, hevoset, hoito ja varusteet

Tallilla tulee olla vähintään SRL:n harrasteluokitus. Hevosten tulee olla kokeneita, maastotyöskentelyyn koulutettuja ja liikennevarmoja suomenhevosia.

8. Vakuutukset

Yrittäjällä tulee olla asianomaiset asiakas- ja vastuuvakuutukset, esim. SRL:n vakuutukset. Vakuutuksista tulee informoida asiakasta varauksen yhteydessä.

Merkinkäyttöoikeuden myöntää Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy, jonka apuna toimii työryhmä, johon kuuluvat Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy:n, Hevosopisto Oy:n, matkailuneuvonnan ja hevosvaellusyrittäjien edustajat.

Merkinkäyttöoikeus myönnetään kolmeksi (3) vuodeksi kerrallaan. Merkin ja nimen käytöstä peritään Forssan seudun (Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä) yrityksiltä 50 euron vuotuinen käyttömaksu. Muille Kanta-Hämeen maakunnan yrityksille maksu on 100 euroa ja muille 150 euroa. Merkin käyttöoikeuden anoja maksaa käyttöoikeuden saamiseksi tehtävien tarkastusten kulut.

KÄMPÄT, HEVOSENKENKÄLUOKITUS

Vaelluskämpä on sopiva, kun majoituspaikkoja tarvitaan alle 10 henkilölle.

Savottakämpä on hyvä valinta kun tarvitaan suhteellisen paljon majoitustilaa. Makuupaikkoja savottakämpässä on vähintään 10.

Hevosenkengillä kuvataan kämpän normaalia varustetasoa. Joiltakin osin varustelu saattaa poiketa luokitukselta, mutta yleensä tasokkaampaan suuntaan. Tupakointi sisätiloissa kielletty. Kämpillä on jätehuolto ja jätteet lajitellaan.

1 HEVOSENKENKÄ

- ei peruslämpöä
- valaistukseen kynttilä ja/tai myrskylyhty
- yksi huone nukkumiseen ja ruokailuun; ei mukavuuksia
- keittonurkkaus, jossa puu- tai nestekaasuliesi
- astiasto, keittovälineet, astianpesuaineet, siivousvälineet
- käyttövesi ja juomavesi toimitetaan
- kerrossängyt tai siskonpedit patjoineen, tyynyineen ja huopineen
- pesumahdollisuus
- puucee, wc-paperit

2 HEVOSENKENKÄÄ

- ei peruslämpöä
- takka tai muu tulisija
- nestekaasu- tai aurinkopaneelivalo
- yksi huone nukkumiseen ja ruokailuun
- erillinen keittiö, jossa puu- tai nestekaasuliesi
- astiasto, keittovälineet, astianpesuaineet, siivousvälineet
- kylmäsäilytystila

- juomavesi toimitetaan
- käyttövesi kaivosta tai lähteestä
- kerrossängyt tai erilliset sängyt
- pesumahdollisuus, mahdollisesti sauna
- puucee, wc-paperia

3 HEVOSENKENKÄÄ

- lämmitettävä
- takka seurusteluhuoneessa tai -tilassa
- sähkö-, nestekaasu- tai aurinkopaneelivalo
- erillinen keittiö, jossa jääkaappi, uuni, keittolevy, työtaso
- astiasto, keittovälineet, astianpesuaineet, siivousvälineet
- käyttövesi ja juomavesi kaivosta tai lähteestä
- makuusopet/-huoneet
- pesutilat ja sauna
- puucee, wc-paperia

4 HEVOSENKENKÄÄ

- peruslämpö
- takka seurusteluhuoneessa tai -tilassa
- sähkövalo
- erillinen keittiö, jossa jääkaappi, uuni, keittolevy, työtaso, mikroaaltouuni
- astiasto, keittovälineet, astianpesuaineet, siivousvälineet
- käyttövesi ja juomavesi sisälle johtovetenä
- erilliset makuuhuoneet
- suihku ja sauna
- sisäwc, wc-paperia

TAUKOPAIKAT, LAAVUT JA KODAT, NOKIPANNULUOKITUS

Nokipannuilla kuvataan laavun varustetasoa ja ympäristön ominaisuuksia. Joiltakin osin varustelu saattaa poiketa luokituksesta, mutta yleensä tasokkaampaan suuntaan.

1 NOKIPANNU

- taukopaikka taivasalla
- tulentekopaikka (puut mukana tai toimitetaan)
- tukkipenkit tms
- eväät mukana tai toimitetaan

2 NOKIPANNUA

- taukolaavu/kota joka suojaa sateelta
- tulentekopaikka (puut mukana tai toimitetaan)
- eväät mukana tai toimitetaan

3 NOKIPANNUA

- laavu/kota, jossa tilaa nukkua
- tulentelepaikka, jossa ruuanlaittomahdollisuudet (puut mukana tai toimitetaan)
- peseytymismahdollisuudet
- retkipatjat mukana tai toimitetaan
- eväät, juomavesi ja ruokailuvälineet mukana tai toimitetaan

5 NOKIPANNUA

- kolmen nokipannun ominaisuuksien lisäksi: uimamahdollisuus ja sauna läheisyydessä

HEVOSTEN MAJOITUS- JA TAUKOPAIKAT RETKILLÄ JA VAELLUKSILLA, SATULALUOKITUS

Satuloilla kuvataan hevosten majoitus- ja taukopaikan tasoa ja ympäristöä. Joiltakin osin varustelu saattaa poiketa luokituksesta, mutta yleensä tasokkaampaan suuntaan.

Hevosten taukopaikkojen käytöllä on oltava maanomistajien kirjallinen lupa, jossa on määritelty käytön periaatteet.

Hevosten tauko- ja majoituspaikoilla on järjestetty lannankeruu sekä ruokinta ja vesi.

1 SATULA

- taukopaikalla on puomi tms (puu, nuora, pystytolppa) hevosen kiinnitystä varten

2 SATULAA

- majapaikalla on mahdollisuus aidata alue hevosille

3 SATULAA

- majoituspaikalla on katettu pilttuutila tai pihatto hevosille

4 SATULAA

- majoituspaikalla on pilttuu tai karsinatalli

VAELLUSHEVOSET, HOITO JA VARUSTEET

1. Vaellushevoseet

Hevosten tulee olla kokeneita, maastotyöskentelyyn koulutettuja ja liikennevarmoja suomenhevosia.

Hevosten työikä on viidestä vuodesta ylöspäin.

Hevosten tulee olla luonteeltaan sosiaalinen, rauhallinen, kuuliainen ja helppohoitoinen.

2. Hoito

Hevosen työssä otetaan huomioon työn rasittavuus hevoskohtaisesti (kunto, ikä tms).

Hevosilla on pääsääntöisesti yksi vapaapäivä viikossa.

Toiminnassa ei käytetä sairasta hevosta.

Vaelluksilla suositellaan pysähdystaukoja parin tunnin välein.

Hevosten ruokinta on suunnitelmallista käytön ja kulutuksen mukaan.

Hevosen kavionhoidosta huolehditaan säännöllisesti (kengitys 4-8 viikon välein).

Hevosten perusterveydenhuolto ja kunto otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Hevoset tarhataan päivittäin, laidunmahdollisuus kesäisin, vaellustoiminta huomioiden.

3. Varusteet

Varusteet tulee olla hevoselle ja käyttöön sopivat ja ehjät. Ne tulee tarkistaa päivittäin.

Arvoisa vaellusratsastuksia järjestävä yrittäjä!

Olen Tupuna Kangas-Männistö ja opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa matkailun koulutusohjelmassa. Olen opintojeni loppusuoralla ja saattaakseni ne päätökseen tarvitsen Sinun apuasi.

Toimeksiantajani on Suomen Ratsastajainliitto Ry ja kartoitan heidän toiveidensa mukaisesti vaellusratsastuksia järjestävien yritysten henkilökunnan koulutusta ja koulutustarvetta.

Toivoisin Sinulta liikenevän hetki aikaa täyttää oheinen kaavake ja lähettää se takaisin. Vastausaikaa on kaksi viikkoa.

Työni valmistuttua lähetän kaikille vastanneille työstäni sähköisen version.

KIITOS AJASTAS!

Ystävällisesti ja mukavaa syksyn jatkoa toivottaen

Tupuna Kangas-Männistö

Kuinka kauan olet ollut yrittäjänä hevosmatkailualalla

0-2 v. 3-5 v 6-10 v yli 10 v

Liite 3

Kuinka monta työntekijää yrityksessä työskentelee (ml. osa-aikaiset)

1-3 4-7 8-10 yli 10

Mikä oli yrityksen liikevaihto 2005

15.000 tai alle 16.000-25.000 26.000-50.000 yli 50.000

Yrittäjän ammattikoulutus:

hevosenhoitaja harrasteohjaaja tallimestari ratsastuksenohjaaja ratsastuksenopettaja muu, mikä?

Henkilökunnan ammattikoulutus:

hevosenhoitaja ----hlö harrasteohjaaja----hlö tallimestari---hlö ratsastuksenohjaaja---hlö ratsastuksenopettaja---hlö muu, mikä----hlö

Koulutuksestani on minulle hyötyä päivittäisessä työssäni:

paljon jonkin verran vähän ei yhtään en osaa sanoa

Vastaako henkilökuntasi koulutus mielestäsi heidän tehtäviensä vaatimuksia?

paljon jonkin verran vähän ei yhtään en osaa sanoa

Mikäli sinulla ei ole hevosalan ammatti/perustutkintoa, oletko ajatellut hankkia sellaisen?

kyllä

en

Minkälaiselle täydennykoulutukselle olisi mielestäsi tarvetta?

yrittäjäjohto

henkilöstöhallinto

markkinointi

matkailu

ratsastuksen opetus

ratsastus

hevostaidot/hevosenhoito

kirjanpito

turvallisuus

ensiapu

laatuasiat/laadun hallinta

erätaidot
kielitaito, mikä kieli?
muu, mikä?

Oletko suunnitellut jatkokoulutusta itseäsi tai henkilökuntaasi?
vuoden sisällä 1-2 vuoden aikana myöhemmin en lainkaan

Missä oppilaitoksessa haluaisit jatkokouluttaa itseäsi tai henkilökuntaasi?
Ypäjän hevosopisto(Ypäjä) Harjun oppimiskeskus(Harju) Ylä-Savon ammattiopisto(Kiuruvesi) Muu, mikä?

Koulutuspaikan läheinen sijainti on tärkeää
täysin samaa mieltä osin samaa mieltä osin eri mieltä täysin eri mieltä en osaa sanoa

Seuraatko alasi koulutustarjontaa?
säännöllisesti jonkin verran vähän en lainkaan

Koulutuksen valinnassa koulutuksesta aiheutuvat kustannukset ovat ratkaiseva tekijä.
eri mieltä samaa mieltä en osaa sanoa

Missä muodossa jatkokoulutus sopisi yrityksellesi parhaiten? Numeroi 1-4, 1 tärkein jne.
iltakoulutus
viikonloppukurssit
viikon intensiivikurssi
etäopiskelu
muu, mikä?

Mitä kautta olet tähän mennessä saanut tietoa koulutustarjonnasta?
alan lehdet
sanomalehdet
Internet
messut
tapahtumat
oppilaitoksen myyntikirje

muu, mikä?

Mitä kautta haluaisit saada tietoa koulutustarjonnasta?
1.Mainos/esite postitse 2.mainos/esite alan lehdessä 3.puhelin 4.sähköposti 5.muu, mikä?